ROK XXXVI. NUMER 3.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 marca 1932

TREŚĆ:

I. Część.

Część pierwsza.

1.

Ruch służbowy.

(Dodatek do Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.)

Nr. O. 211/32. Sprawy dotyczące ruchu służbowego w Ministerstwie oraz we władzach i urzędach podległych, jak również sprawy z ruchem tym związane, umieszczane będą w oddzielnym dodatku do Dziennika Urzędowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który wydawany będzie pod nazwą: „Ruch służbowy, dodatek do Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P.".

W sprawie redagowania i wydawania tego dodatku Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem z dnia 25-go stycznia 1932 r. Nr.I. Org. 2403/31 zarządziło co następuje:

I. Na treść dodatku składać się będą:

a) komunikaty o ruchu służbowym w Ministerstwie i władzach oraz urzędach podległych w zakresie należącym do kompetencji Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (mianowania, przeniesienia, zwolnienia, przeniesienia w stan nieczynny i w stan spoczynku urzędników, dyrektorów szkół, profesorów szkół akademickich i t. d.),

b) komunikaty o powołaniu i składzie osobowym komisyj egzaminacyjnych, dyscyplinarnych, kwalifikacyjnych i t. d.,

c) ogłoszenia konkursów na stanowiska w szkołach państwowych,

d) komunikaty o wolnych posadach nauczycielskich w szkołach państwowych,

e) inne komunikaty i ogłoszenia związane z ruchem służbowym.

II. Dodatek będzie wydawany w miarę potrzeby z osobną numeracją kolejną.

III. Prenumeratorzy Dziennika Urzędowego, którzy opłacą prenumeratę roczną za Dziennik Urzędowy, będą otrzymywać dodatek bezpłatnie. Cena pojedyńczego egzemplarza dodatku będzie podana na każdym egzemplarzu.

Za Kuratora O. S. Lw. *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

2.

Awans w szczeblach uposażenia w czasie stanu nieczynnego.

Interpretacja ust. 3 art. 60 ustawy z dn. 1. VII. 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 28 października 1931 r. Nr. BP. 1397/31.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu (pismo tegoż Ministerstwa z dnia 25 września 1931 r. Nr. D. I. 13432/5/31 wyjaśnia, iż interpretację, podaną w okólniku Ministerstwa z dnia 13-go kwietnia 1927 r. Nr. O. Prez. 2232/27 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 117[1]) w sprawie posunięcia do wyższego szczebla uposażenia w czasie pozostawania w stanie nieczynnym należy stosować również do postanowienia, zawartego w art. 60 ustawy z dnia 1-go lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3-go lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.*

3.

Wypłata uposażenia czekami.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 59 z dnia 25 lutego 1932 r. (O. 364/32) do dyrekcyj państw. gimnazjów, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych.

Stosownie do zarządzeń Ministerstwa Skarbu z 21-go grudnia 1931 L. D. VII. 2715/I i Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 4-go stycznia 1932 Nr. I. R. 13244/31 oraz zarządzenia Izby Skarbowej I. we Lwowie z dnia 19-go stycznia 1932 L. W. III. 5604/B. W. Kuratorjum wprowadzi w ciągu miesiąca marca nowe przepisy co do sposobu wypłaty uposażeń i wydatków budżetowych.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 165.

Zmiana polegać będzie na tem, że zamiast asygnacyj Kuratorjum wystawiać będzie czeki na Bank Polski lub P. K. O. Dla odbiorców miejscowych (we Lwowie) wystawiane będą czeki kasowe (na okaziciela) Banku Polskiego, dla odbiorców zaś zamiejscowych czeki przekazowe P. K. O.

Ponieważ wydanie czeku kasowego jest równoznaczne z wręczeniem gotówki, Kuratorjum będzie stosowało ścisłe legitymowanie osób, uprawnionych do podjęcia czeku, gdyż czek taki może być łatwo zrealizowany także przez inną osobę bez dalszego legitymowania w Banku Polskim lub P. K. O.

Wobec tego przy podejmowaniu czeku kasowego w Kuratorjum należy wykazać się dowodem osobistym (legitymacją urzędową), celem stwierdzenia identyczności osoby uprawnionej do podjęcia czeku. W wypadku, gdy strona uprawniona nie może osobiście zgłosić się po odbiór czeku, powinna dać odpowiednie upoważnienie drugiej osobie. W treści upoważnienia należy podać imię i nazwisko osoby upoważnionej, charakter służbowy względnie zawód, tytuł należytości, w miarę możności numer i kwotę czeku, a następnie miejscowość i datę oraz podpis strony dającej upoważnienie. Podpis strony upoważniającej musi być poświadczony (przez przełożonych, firmę), jeżeli upoważnienie nie jest wystawione przez kierownika władzy, zakładu, szkoły lub przez zarząd firmy, lecz przez funkcjonarjusza państwowego lub osobę prywatną.

Po odbiór czeków na uposażenie dla personelu, władz, zakładu lub szkoły powinny kierownictwa wysyłać osoby godne zaufania z odpowiedniem upoważnieniem. Czeki na uposażenie będą wydawane w dniu płatności uposażeń, natomiast listy płatnicze, jak dotychczas, na kilka dni przedtem. Nowy sposób wypłaty dotyczyć będzie wypłaty uposażeń i wynagrodzeń oraz wydatków administracyjno - rzeczowych z kredytów budżetowych, natomiast nie dotyczy narazie wypłat z funduszów specjalnych (z taksy administracyjnej). Wypłaty z tych funduszów będą przez Kuratorjum dokonywane nadal zapomocą asygnacyj.

W następstwie wyżej opisanej zmiany sposobu wypłaty ulegnie zmianie i sposób wpłacania na wznowienie kredytu sum niewypłaconych. Ponieważ wypłaty zlecone przez Kuratorjum dokonywane są z kredytów zcentralizowanych w Izbie Skarbowej I. we Lwowie, która posiada na ten cel rachunek żyrowy w Banku Polskim oraz konto czekowe w P. K. O. Nr. 38.000, muszą być sumy asygnowane drogą obrotu czekowego, a niewypłacone stronom, zwrócone Izbie Skarbowej. Należy więc takie sumy wpłacać do Banku Polskiego na rachunek żyrowy Izby Skarbowej I. we Lwowie względnie na konto czekowe tej Izby w P. K. O. Nr. 38.000. W celu odpowiedniego zarachowania wpłaconej kwoty należy w deklaracji płatniczej, dostarczonej przez Oddział Banku Polskiego, względnie w blankiecie nadawczym P. K. O. oprócz rachunku lub konta Izby Skarbowej I. we Lwowie podać w środku odcinka na odwrocie następujące dane:

1) na czyj rachunek wpłata ma być zarachowana (na rachunek Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego);

2) kto wpłaca i z jakiego tytułu. Należy wymienić imię i nazwisko charakter służbowy oraz miejsce służbowe osoby, obowiązanej do zwrotu asygnowanej kwoty, a następnie zwięźle tytuł wpłaty np. uposażenie za kwiecień, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe za marzec i t. p.

3) dział, rozdział, paragraf i pozycja budżetu, na które wpłata ma być zarachowana,

4) numer i data czeku, którym kwota podlegająca zwrotowi była poprzednio wyasygnowana.

Dane pod 3) i 4) należy podać z odpowiedniej listy płatniczej, które będą umieszczone na stronie tytułowej. Przy zwrotach sum asygnowanych z kredytów budżetowych na wydatki rzeczowe oraz w razie nieoznaczenia na liście płatniczej danych pod 3) należy posługiwać się danemi ze schematu preliminarza budżetu na rok 1932/33, który ogłoszono w niniejszym numerze Dziennika Urzędowego Kuratorjum O. S. Lw. str. 134—137.

Powyższy okólnik w sprawie zmiany sposobu wypłaty podaje się państwowym władzom i zakładom szkolnym w Okręgu do wiadomości, celem poinformowania o tej zmianie ogółu nauczycielstwa.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

4.

Opłacanie nauczycieli kontraktowych, urlopowanych, dokształcających, pomocy kancelaryjnej.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 23 z dnia 17 lutego 1932 r. (Nr. IR. 290/32).

Nr. 343/32. W sprawozdaniu delegatów Ministerstwa, zbierających dane w miesiącu listopadzie 1931 r., dotyczące wykorzystania etatów i godzin, oraz wysokości wypłat z kredytów osobowych, stwierdzono w niektórych kuratorjach pewne niewłaściwości w wykonywaniu budżetu, a mianowicie:

1) przy opłacaniu nauczycieli kontraktowych z wolnego etatu obciąża się pozycję pierwszą należnością za całkowitą liczbę godzin wykładów nauczyciela kontraktowego nawet w tych wypadkach, gdy ilość tych godzin przekracza normę godzin obowiązujących nauczyciela etatowego,

2) przy regulowaniu należności nauczycieli urlopowanych i ich zastępców, co ma miejsce w szkolnictwie powszechnem, przyczem praktykowane jest urlopowanie dwojakiego rodzaju: a) za zwrotem kosztów zastępstwa na raty w ciągu lat 3-ch, i b) za zwrotem kosztów zastępstwa w ciągu 1 roku (podczas trwania urlopu), w tym drugim wypadku kuratorja przelewają całkowicie na budżet dochodowy asygnowane z działu 4 rozdziału 1 § 1 poz. 1. pobory nauczycieli urlopowanych, zastępcom zaś asygnują wynagrodzenie z pozycji 4—b.,

3) że wypłata części wynagrodzenia, obciążającej Skarb Państwa, nauczycieli dokształcających szkół zawodowych uskuteczniana jest z bardzo znacznem opóźnieniem, a to z powodu dokonywania tych wypłat dopiero po otrzymaniu pokwitowanych list płacy. Zadanie zaś nadsyłania kwitowanych w pełnej wysokości list płacy zostało wprowadzone w celu zmuszenia magistratów do terminowego wypłacania nauczycielom należności przypadających od magistratów,

4) że kuratorja na podstawie okólnika Ministerstwa z dnia 16-go kwietnia 1931 r. Nr. I. R. 4270/31[1]) zmniejszyły o 15% ryczałty na pomoc kancelaryjną, asygnowane z działu 1 rozdziału 3, § 6, poz. 6. (obecnie z funduszu taksa administracyjna).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 215.

W związku z powyższem Ministerstwo wyjaśnia, że:

1) o ile nauczyciel kontraktowy opłacany z wolnego etatu zajęty jest w liczbie godzin, przekraczającej liczbę wymaganą w etacie, należy z pozycji 1-ej wypłacać tylko wynagrodzenie za ilość godzin odpowiadającą etatowi, nadwyżkę zaś godzin (ponad liczbę przewidzianą etatem) opłacać z pozycji 3-ej t. j. z kredytu przewidzianego na godziny nadliczbowe, względnie kontraktowe, w granicach przydziału tychże godzin;

2) dochód z tytułu zwrotu kosztów zastępstw nauczycieli szkół powszechnych, urlopowanych z warunkiem spłaty kosztów zastępstwa w ciągu lat 3, preliminowany jest w budżecie dochodowym Ministerstwa w dziale 4, rozdziale 1, § 1, natomiast wpływ z tytułu zwrotu kosztów zastępstw urlopowanych na 1 rok, nie jest objęty budżetem i winien być traktowany jako rozliczanie między urlopowanym, a jego zastępcą, dokonywane pod kontrolą kuratorjum w sposób następujący: z poborów urlopowanego (dz. 4. rozdz. 1. § 1. poz. 1) należy potrącać z pozostawieniem sumy potrąconej w kredycie należność zastępcy, różnicę zaś wypłacać urlopowanemu. Zatrzymaną w kredycie sumę asygnuje się zastępcy. Tym sposobem uniknie się obciążania budżetu podwójnem asygnowaniem, zaś urlopowany otrzyma przypadającą mu część poborów, co będzie zgodne z warunkiem urlopu „za zwrotem kosztów zastępstwa“;

3) wprowadzony dla utrzymania równowagi budżetowej system budżetów (planów) miesięcznych wymaga terminowego regulowania należności osobowych; zasiłki w formie zwrotu części kosztów nauczania w dokształcających szkołach zawodowych również nie mogą być asygnowane w terminach dowolnych. Kontrola nad wywiązywaniem się magistratów ze swych zobowiązań należy do innych czynników; Ministerstwo względnie kuratorja okręgów szkolnych winny jedynie zapewnić sobie, aby pieniądze przekazywane na opłacanie godzin dokształcania nie szły na inne cele;

4) ryczałty na pomoc kancelaryjną w inspektoratach szkolnych nie zostały w związku z zarządzeniem Ministerstwa z dnia 16-go kwietnia 1931 r. Nr. I. LR. 4270/31 zmniejszone; wypłata winna być dokonywana bez potrącenia 15%.

Wreszcie wobec wyrażonych w jednem z kuratorjów wątpliwości Ministerstwo wyjaśnia, że nauczyciel kontraktowy, pełniący obowiązki dyrektora, może otrzymywać wynagrodzenie za oddziały równoległe i za internat tylko w tym wypadku, o ile ma to zastrzeżone w kontrakcie.

Naczelnik Wydziału: *A. Nowak.* wr.

5.

Schemat wydatków i dochodów na rok budżetowy 1932/33.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 58 z dnia 24 lutego 1932 (O. 360/32).

Kuratorjum podaje niżej schemat wydatków i dochodów budżetowych według preliminarza budżetowego na rok 1932/33, celem posługiwania się nim przy wpłacaniu dochodów, dokonywaniu wydatków i prowadzeniu księgowości oraz przy przedkładaniu sprawozdań i rachunków.

Schemat wydatków.

Dział 1. Rozdział 2. Władze szkolne II. instancji (Kuratorjum).

§ 1. *Uposażenie:* poz. 1. Urzędnicy, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi.
§ 2. *Różne wydatki osobowe:* poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.
§ 3. *Podróże służbowe i przesiedlenia:* poz. 1. Podróże służbowe, poz. 2. Przesiedlenia.
§ 4. *Środki lokomocji:* poz. 2. Utrzymanie środków lokomocji a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.
§ 8. *Inne wydatki:* poz. 1. Komisje dyscyplinarne, poz. 2. Zjazdy rad szkolnych powiatowych, poz. 3. Drobne wydatki.

Dział 1. Rozdział 3. Nadzór szkolny.

§ 1. *Uposażenie:* poz. 1. Urzędnicy, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi.
§ 2. *Różne wydatki osobowe:* poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.
§ 5. *Pomieszczenie:* poz. 1. Komorne i należności uboczne, poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku, a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.
§ 9. *Remont i konserwacja budowli.*

Dział III. Rozdział 1. Wydatki ogólne i wychowanie fizyczne.

§ 7. *Wydawnictwa.*
§ 11. *Zasiłki na opłaty szkolne.*
§ 12. *Wychowanie fizyczne młodzieży.*
§ 16. *Wydatki ogólne oświatowe.*
§ 17. *Zakłady naukowe specjalne.*

Dział III. Rozdział 2. Oświata pozaszkolna.

§ 8. *Inne wydatki:*
§ 11. *Zasiłki i stypendja:* poz. 1. Zasiłki dla instytucyj samorządowych i społecznych oraz stypendja dla studjujących, poz. 2. Prace oświatowe, wydziały oświaty pozaszkolnej i zasiłki dla instytucyj państwowych.

Dział IV. Rozdział 1. Szkoły powszechne, specjalne i ochronki.

§ 1. *Urzędnicy:* poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, poz. 4. Zastępstwo chorych i urlopowanych nauczycieli a) koszty zastępstwa bezzwrotne, b) koszty zastępstwa zwrotne.
§ 2. *Różne wydatki osobowe:* poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.
§ 5. *Pomieszczenie:* poz. 1. Komorne i należności uboczne, poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku, a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

Dział IV. Rozdział 2. Kształcenie nauczycieli (seminarja nauczycielskie).

§ 1. *Uposażenie:* poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne.

§ 2. *Różne wydatki osobowe:* poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 11. *Zasiłki i stypendja:* poz. 1. Stypendja dla nauczycieli i kandydatów na nauczycieli, poz. 2. Stypendja dla uczniów, poz. 3. Zasiłki dla burs i instytucyj opiekujących się młodzieżą.

Dział IV. Rozdział 3. Szkoły średnie.

§ 1. *Uposażenie:* poz. 1. Nauczyciele i urzędnicy, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne.

§ 2. *Różne wydatki osobowe:* poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

Dział V. Szkolnictwa zawodowe.

§ 1. *Uposażenie:* poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, poz. 4. Dodatkowe wynagrodzenie specjalistów.

§ 2. *Różne wydatki osobowe:* poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 11. *Zasiłki i stypendja:* poz. 1. Stypendja dla uczniów, poz. 2. Szkolnictwo prywatne, poz. 3. Zasiłki dla burs i instytucyj opiekujących się młodzieżą.

Schemat dochodów.

Dział I. Rozdział 2. Władze szkolne II. instancji.

§ 1. Zwrot uposażeń. § 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 8. Różne dochody. § 10. Sprzedaż książek w Państwowem Wydawnictwie Książek we Lwowie.

Dział I. Rozdział 3. Nadzór szkolny (Inspektoraty).

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 5. Pomieszczenie. § 8. Różne dochody.

Dział 4. Rozdział 1. Szkoły powszechne, specjalne i ochronki.

§ 1. Zwrot kosztów zastępstw nauczycieli urlopowanych, § 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania, § 8. Różne dochody. § 11. Świadczenia gmin na cele szkolne.

Dział 4. Rozdział 2. Kształcenie nauczycieli.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania, § 8. Różne dochody

Dział 4. Rozdział 3. Szkoły średnie.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania, § 8. Różne dochody.

Dział 5. Szkolnictwo zawodowe.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania, § 6. Sprzedaż druków, § 8. Różne dochody, § 11. Świadczenia gmin na cele szkolne, § 12. Zwrot funduszu obrotowego, § 13. Szkolne zakłady wytwórcze: dochód z warsztatów i pracowni szkolnych.

6.

Zwrot nadpłaconego uposażenia.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 10 z dnia 19 stycznia 1932 r. (BP. 991/32).

Nr. O. 197/32. W związku z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28-go stycznia 1931 r. Nr. B. P. 7489/31 [1]) władze szkolne, nadsyłając sprawy nadebranych poborów, w których decyzja odnośnie wysokości raty miesięcznej, podlegającej zwrotowi nadpłaty, zastrzeżona jest władzy naczelnej w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, winy w sprawozdaniach swych umieszczać następujące dane: wysokość ostatnio pobieranych przez dłużników uposażeń, ewentualnego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i zajęcia szkolne, potrąceń na podatek dochodowy i opłatę emerytalną, oraz wysokość ewentualnych potrąceń na zwrot zaliczki na uposażenie lub innych obciążeń poborów.

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.*

7.

Przestrzeganie oszczędności w wydawnictwach.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 15 lutego 1932 r. Nr. O. 270/32 do p. p. dyrektorów państw. szkół średnich, zawodowych, zakładów kształcenia naucz., oraz inspektorów szkolnych.

Pan Prezes Rady Ministrów w piśmie z dnia 11-go stycznia 1932 Nr. 41-1/1 (okólnik Nr. 2) zwrócił uwagę, że: „mimo ciężkiego przesilenia gospodarczego szereg urzędów i przedsiębiorstw państwowych, oraz instytucyj, opartych na funduszach publicznych, lub czerpiących środki z funduszów państwowych, podejmuje mniej lub więcej luksusowe w rozmiarach i w formie wydawnictwa, jak np. sprawozdania, przepisy i t. p.

Niektóre z nich można bezwzględnie zakwalifikować jako wogóle zbyteczne, inne wprawdzie są celowe, lecz odpowiedziałyby w zupełności potrzebom i wtedy, gdyby były ujęte w formę o wiele zwięźlejszą i skromniejszą".

Z uwagi na powyższe wskutek zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 29 stycznia 1932 Nr. I. Org. 169/32 polecam Panom, pod Ich oso-

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 618.

bistą odpowiedzialnością, zarządzić ograniczenie wydawnictw do najkonieczniejszych, przy równoczesnem przestrzeganiu bezwzględnej oszczędności co do ilości egzemplarzy (obliczenia ich według potrzeb rzeczywistych), rozmiarów, a przedewszystkiem co do luksusowej formy.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

8.

Sprawozdania instytucyj z wydatkowania zasiłków.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 17 z dnia 3 lutego 1932 r. (I. R. 10172/31).

Nr. O. 279/32. Ministerstwo przypomina, że zgodnie z przyjętym trybem postępowania Kuratorja, udzielając instytucjom zasiłków z kredytów i funduszów, będących w ich dyspozycji, lub przekazanych przez Ministerstwo, winny żądać sprawozdań z użycia zasiłków. W zależności od celu, na jaki przyznany został zasiłek, obowiązują następujące sprawozdania:

1. Z użycia zasiłków, przyznanych na ściśle określony cel, obowiązuje przedstawienie formalnego sprawozdania, popartego oryginalnemi rachunkami i kwitami na wydane kwoty (przy wyrachowaniu z zasiłków na budowy wymagany jest ponadto kosztorys lub umowa, zatwierdzona przez odnośne władze budowlane).

2. Z użycia zasiłków, udzielanych instytucjom tytułem pomocy finansowej, obowiązuje przedłożenie zestawienia wpływów i wydatków danej instytucji za okres, w którym zasiłek udzielono (zestawienie roczne, półroczne, względnie kwartalne), zestawienia takie dają bowiem możność zorjentowania się, czy pomoc pieniężna faktycznie była konieczna.

Zestawienia, przewidziane w punkcie 2-im odnoszą się tylko do tych instytucyj, które nie prowadzą prawidłowej buchalterji i usprawiedliwić mogą się jedynie kasowo. Instytucje, których kontrola finansowa oparta jest na jakimkolwiek systemie prawidłowej buchalterji, obowiązane są przedkładać formalne bilanse za okres, w którym udzielona została subwencja.

W pismach, wysyłanych do stron, którym przyznano zasiłki, winny Kuratorja oznaczać rodzaj sprawozdania i termin przedłożenia go.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

9.

Ulgi w podatku dochodowym z tytułu nowowzniesionych budowli.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 20 z dnia 9 lutego 1932 r. (I. R. 1332/32).

Nr. O. 344/32. Wedle zarządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 17-go czerwca 1930 Nr. D. V. 3951/2, podanego do wiadomości okólnikiem z dnia 27-go czerwca 1930 Nr. I. R. 7158/30[1]) w sprawie ulg w podatku dochodowym dla nowowznoszonych budynków mieszkalnych, władze administracyjne mają obowiązek na życzenie odnośnych funkcjonarjuszów wystawiać

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 460.

zaświadczenia, stwierdzające wysokość wypłaconych w ciągu roku, za który ulga się należy, wynagrodzeń służbowych z wyszczególnieniem kwot wynagrodzeń wypłaconych i opodatkowanych w poszczególnych okresach wypłaty.

W związku z powyższem Ministerstwo Skarbu okólnikiem N. D. VII. 1546/1/32 z dnia 1-go lutego 1932 r. zawiadomiło, że omawiane ulgi mają zastosowanie także do osób, które za pośrednictwem spółdzielni mieszkaniowych lub budowlano-mieszkaniowych budują domy mieszkalne.

Z uwagi na trudności, które mogą powstać we władzach przy wystawianiu odnośnych zaświadczeń funkcjonarjuszom państwowym, a to w związku z postanowieniami § 50 przepisów rachunkowo-kasowych Ministerstwo Skarbu zgadza się w drodze wyjątku, aby zaświadczenia te wystawiane były bez wyszczególnienia dat, oraz pozycyj dziennika przychodu, pod któremi zapisane zostały na przychód kwoty potrącone z uposażeń służbowych tytułem podatku dochodowego.

Powyższe wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu podaję do wiadomości i zastosowania.

Naczelnik Wydziału: *A. Nowak.* wr.

10.

Wynagrodzenie za podróże odbywane skarbowemi rowerami.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 16 z dnia 4 lutego 1932 r. (I. R. 1172/32).

Nr. O. 241/32. Ministerstwo zawiadamia, że Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 26-go stycznia 1932 r. Nr. D. III. 187/I/32 wyjaśniło, iż za przejazdy odbywane skarbowemi rowerami nie należy przyznawać wynagrodzenia (kwota odpowiadająca miejscowej taryfie najmu koni względnie 30 groszy od 1-go kilometra), o którem mowa w § 12, ustęp piąty, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17-go września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 826), ponieważ nie znajduje to uzasadnienia w treści podanego przepisu.

Naczelnik Wydziału: *A. Nowak.* wr.

11.

Opakowanie i zamknięcie przesyłek listowych, nadawanych przez władze i urzędy państwowe.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 5 z dnia 15 stycznia 1932 r. (I. Org. 2524/31).

Nr. O. 126/32. Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości. i stosowania zarządzenie Ministerstwa Poczt i Telegrafów z dnia 23-go grudnia 1931 r. Nr. 4579/8 w sprawie opakowania i zamknięcia przesyłek listowych, skierowane do wszystkich dyrekcyj poczt i telegrafów.

„W myśl § 50 ordynacji pocztowej opakowanie i zamknięcie przesyłek pocztowych wogóle musi być tego rodzaju, aby zawartość była chroniona przed zagubieniem, zmniejszeniem i uszkodzeniem i aby przesyłki nie można było naruszyć bez widocznego śladu uszkodzenia opakowania, zerwania lub uszkodzenia zamknięcia.

W myśl przepisów wykonawczych do przytoczonego paragrafu ordynacji korespondencja władz, urzędów, samodzielnych organów tych władz, cywilnych i wojskowych, przeznaczona do wysyłki drogą pocztową ma być opakowana w kopertach nowych, wyrobu fabrycznego lub w opakowaniu z mocnego papieru, odpowiadającem rozmiarom i ciężarowi przesyłanych pism (akt), warunkom przewozu i odległości od miejsca przeznaczenia. Zamknięcie tych przesyłek ma być tak pewne i trwałe, aby bez naruszenia tegoż i widocznych śladów otwierania uniemożliwiony był wgląd do zawartości i treści przesyłanej korespondencji. Większe pakiety (przesyłki) z korespondencją mają być zawsze związane (tak sama zawartość, jak i koperta zewnętrzna) nakrzyż, mocnym sznurkiem i zamknięte pieczęcią lakową, plombą lub w inny sposób mechaniczny.

W myśl okólnika Nr. 182 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 10-go września 1930 r. Nr. Ol. 3528/1/30, skierowanego do pp. wojewodów, p. komisarza Rządu m. st. Warszawy i do p. naczelnika urzędu dla spraw mniejszościowych w Katowicach, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych odnośnie korespondencji poufnej i tajnej zarządziło, aby przy tej korespondencji

a) zaprzestać używania kopert z cienkiego i lichego papieru, bądź też kopert przerabianych (nicowanych) ze śladami nagumowania lub z naklejonemi adresami, a natomiast posługiwać się kopertami czystemi, nieprzeźroczystemi z mocnego papieru.

b) nie przeładowywać zbytnio kopert korespondencją;

c) nie łączyć pism zwyczajnych z poufnemi lub też tajnemi;

d) większe pakiety wiązać sznurem i lakować.

Tym samym okólnikiem na wniosek Ministerstwa Poczt i Telegrafów wyjaśniło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, że postanowienia okólnika pod lit. a) i b) stosują się również do przesyłek monet kruszcowych, wysyłanych głównie przez posterunki Policji Państwowej, celem ekspertyzy do Mennicy Państwowej z tym dodatkiem, że koperty te wewnątrz powinny być wyklejone płótnem lub monety przynajmniej powinny być zawinięte w płótno (w woreczku).

Wreszcie w tymże okólniku zawarte zostało wyjaśnienie, że stosownie do życzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, odnośnie postępowania przez urzędy pocztowe z uszkodzonemi urzędowemi przesyłkami listowemi dla władz i urzędów państwowych cywilnych, Ministerstwo Poczt i Telegrafów zarządziło, że urzędy pocztowe postępować będą z temi przesyłkami według szczegółowych przepisów o postępowaniu z uszkodzonemi listami dla władz i urzędów wojskowych, zawartych w Dzienniku Urzędowym b. Generalnej Dyrekcji Poczt i Telegrafów Nr. 39 z 1926 r., poz. 99, co nastąpiło na podstawie reskryptu z dnia 7 maja 1930 r. L. 1945/V, skierowanego do wszystkich dyrekcyj poczt i telegrafów.

W związku z obecną sytuacją gospodarczą, wymagającą stosowania jak najdalej idących zasad oszczędności, na wniosek Ministerstwa Skarbu Ministerstwo Poczt i Telegrafów uchyla niniejszem aż do odwołania postanowienie przytoczonych przepisów wykonawczych do § 50 ordynacji pocztowej co do używania do korespondencji władz i urzędów państwowych i ich organów kopert nowych, wyrobu fabrycznego i zezwala, aby urzędy pocztowe przyjmowały do przewozu pocztą jednak tylko korespondencję

zwykłą także w kopertach przerabianych (nicowanych) lub sporządzonych z druków, wycofanych z użycia (makulatury) z wyłączeniem papieru gazetowego z zastrzeżeniem, że przesyłki listowe, wysyłane w takich kopertach co do ich zamknięcia i zabezpieczenia ich zawartości muszą odpowiadać innym postanowieniom przytoczonych przepisów wykonawczych.

Równocześnie uchyla się przytoczony tut. reskrypt z dnia 7 maja 1930 r. L. 1945/V co do stosowania do uszkodzonej urzędowej korespondencji zwykłej nie wysłanej w kopertach nowych, przeznaczonej dla państwowych władz i urzędów cywilnych, szczegółowych przepisów o postępowaniu z uszkodzoną korespondencją dla władz, urzędów i instytucyj wojskowych (Dz. Urz. b. Gen. Dyrekcji P. i T. Nr. 39. 1926 r.), jako wydanych przez Ministerstwo Spraw Wojskowych w porozumieniu z b. Generalną Dyrekcją Poczt i Telegrafów, które obowiązywać będą nadal tylko co do uszkodzonej korespondencji wogóle dla władz, urzędów i instytucyj wojskowych.

Na korespondencji urzędowej, przeznaczonej do państwowych władz i urzędów cywilnych, przesyłanej w kopertach nienowych, w razie uszkodzenia mają urzędy pocztowe stwierdzić fakt uszkodzenia odpowiednią adnotacją, uwidocznić nazwę odsyłki, ich nadejścia, zaopatrzyć podpisami dwóch funkcjonarjuszów i odciskiem datownika i zabezpieczyć w odpowiedni sposób zawartość przesyłki.

O niniejszem zarządzeniu, które nie będzie ogłoszone w tut. Dzienniku Urzędowym, należy niezwłocznie zawiadomić zapomocą okólnika podległe urzędy i agencje tak, aby zarządzenie to weszło w życie z dniem 11 stycznia 1932 r.".

Naczelnik Wydziału: *T. Dobija-Dziubczyński.*

12.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami powszechnemi.

Dział wizytacyjny I. Henryk Błażewski. 1. Lwów-miasto. 2. Lwów-powiat. 3. Kamionka Strumiłłowa.

Dział wizytacyjny II. Stefan Halibej. 1. Borszczów. 2. Brody. 3. Brzeżany. 4. Buczacz. 5. Czortków. 6. Kopyczyńce. 7. Podhajce. 8. Skałat. 9. Radziechów. 10. Tarnopol. 11. Trembowla. 12. Zaleszczyki. 13. Zbaraż. 14. Zborów. 15. Złoczów.

Dział wizytacyjny III. Władysław Opala. 1. Bóbrka. 2. Drohobycz. 3. Gródek Jagielloński. 4. Jaworów. 5. Mościska. 6. Przemyślany. 7. Rudki. 8. Rawa Ruska. 9. Sambor. 10. Stary Sambor. 11. Sokal. 12. Turka. 13. Żółkiew.

Dział wizytacyjny IV. Mieczysław Piątkowski. 1. Brzozów. 2. Dobromil. 3. Jarosław. 4. Lesko. 5. Łańcut. 6. Lubaczów. 7. Kolbuszowa. 8. Krosno. 9. Nisko. 10. Przemyśl. 11. Przeworsk. 12. Rzeszów. 13. Sanok. 14. Strzyżów. 15. Tarnobrzeg.

Dział wizytacyjny V. Czesław Zając. 1. Bohorodczany. 2. Dolina. 3. Horodenka. 4. Kałusz. 5. Kołomyja. 6. Kosów. 7. Nadwórna. 8. Rohatyn. 9. Skole. 10. Stanisławów. 11. Stryj. 12. Śniatyn. 13. Tłumacz. 14. Żydaczów.

Specjalne referaty.

Piątkowski Mieczysław: 1) Mianowanie inspektorów i zastępców inspektorów szkolnych. 2) Komisje dla egzaminów praktycznych dla nauczycieli szkół powszechnych. 3) Komisje kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych. 4) Wychowanie przedszkolne, ogólne zestawienie stat., program, poziom, przedszkola mniejszościowe. 5) Wychowanie fizyczne w szkołach powszechnych. Kontakt z instruktorami wychowania fizycznego Kuratorjum O. S. Lw.. Instytucje wychowawcze oprócz harcerstwa. Opieka nad młodzieżą dojeżdżającą. Bibljoteki szkolne.

Zając Czesław. 1) Pomoce naukowe. Czytelnictwo. Dane statystyczne. 2) Pracownie. Ogólny dozór, kierunek, inicjatywa, dane stat. i t. p. 3) Instruktorowie, konferencje z instr., wnioski. 4) Nauka gospodarstwa rolnego, sady i ogrody szkolne i t. d. Dane statystyczne. Nauczyciele z kursami rolniczemi, ewidencja i celowe zatrudnienie.

Halibej Stefan. 1) Programy szkolne. 2) Konferencje rejonowe i bibljoteki nauczycielskie. 3) Sprawy Wyższego Kursu Nauczycielskiego. Wnioski o przyjęcie na W. K. N. Dobór kandydatów, rozdział urlopów i t. p. Ewidencja nauczycieli z W. K. N.

Opala Władysław: 1) Organizacja szkół i statystyka etatów nauczycielskich i kontr. 2) Budowa szkół i sieć szkolna. Dane statyst. Język nauczania. Szkoły specjalne.

Bławewski Henryk: Kierownictwo Oddziału Oświaty Pozaszkolnej i nauczanie w wojsku, harcerstwo i L. O. P. P. w szkole powszechnej.

13.

Przeniesienia, zwalniania nauczycieli i sprawność administracyjna w nadzorze szkolnym.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 3 marca 1932 r. Nr. 7372/32.

Celem ujednostajnienia postępowania w sprawach dotyczących przeniesień nauczycieli szkół powszechnych na własną prośbę (tymczasowych i stałych) zarządzam. co następuje:

Przeniesienia takie winny się odbywać zasadniczo w dwóch terminach t. j. od 1 lutego i od 1 sierpnia, analogicznie do przepisów w sprawie przeniesień na podstawie konkursu (art. 11. ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli i p. 16. instrukcji Ministerstwa W. R. i O. P. z 24 marca 1928 r.).

Podania o takie przeniesienia winny być składane drogą służbową w radach szkolnych powiatowych najpóźniej do końca kwietnia. Rady szkolne powiatowe mają podania te rozpatrzyć w ciągu maja i przedłożyć

Kuratorjum wraz z umotywowanym wnioskiem. Ta sama zasado co do terminu obowiązuje rady szkolne powiatowe w odniesieniu do nauczycieli tymczasowych.

Również i przy przeniesieniach nauczycieli z urzędu winno się przestrzegać wskazanych terminów.

W wypadkach, gdy ze względu na dobro szkoły i służby oraz w związku ze zmianami organizacyjnemi szkoły zajdzie potrzeba zwolnienia, przeniesienia w stan spoczynku, przeniesienia do innej miejscowości nauczyciela w granicach kompetencji rad szkolnych powiatowych, względnie postawienia odpowiedniego wniosku do Kuratorjum, sprawa winna być przez Panów Inspektorów wszechstronnie zbadana, tak aby potrzeba uciekania się do jednego z powyższych środków była logiczną konsekwencją jego pracy nauczycielskiej, jego zachowania się w służbie i poza służbą, jego kwalifikacji jako nauczyciela i wychowawcy i aby przeniesienie nie godziło w tych, którzy na to najmniej zasługują, czy to ze względu na ich zasługi, czy też obowiązki rodzinne i położenie materjalne, szczególniej gdy dobro szkoły i służby tego nie wymaga.

Zmiany takie muszą być przeprowadzone w sposób szczególnie ostrożny i po skrupulatnem zbadaniu wszelkich okoliczności, mających wpływ na decyzję władzy właściwej, stanowiącą częstokroć o losach i bycie nietylko samego nauczyciela ale i jego rodziny.

Tylko w wyjątkowych wypadkach, o ile bieg pracy szkolnej nie dozna uszczerbku względnie wymagać tego będzie istotne dobro szkoły, organizacja pracy szkolnej, zmiana organizacji szkoły i t. p. mogą Rady Szkolne Powiatowe składać wnioski o przeniesienia w innym terminie, uzasadniając należycie te wnioski.

Przypominając okólnik Kuratorjum O. S. Lwowskiego z dnia 1 kwietnia 1928 Nr. I. 11582/28 (Dz. Urz. K. O. S. Lw. Nr. 4 ex 1928) w sprawie podniesienia sprawności administracji w inspektoratach, proszę Panów Inspektorów przestrzegać ściśle zasady, żeby wszelkie wnioski rad szkolnych powiatowych były wszechstronnie naświetlane i szczegółowo uzasadniane., a sprawozdania należycie udokumentowane z dołączeniem wykazu stanu służby i wykazu kwalifikacyjnego, względnie ich wyciągów. Przedkładając zaś przy sprawozdaniach i wnioskach prośby nauczycieli o przeniesienie na jakieś wolne stanowisko nauczycielskie w powiecie, proszę w danym razie przedkładać równocześnie prośby wszystkich kompetentów o to stanowisko.

W wypadkach, gdy idzie o pozyskanie nauczyciela ze specjalnem przygotowaniem, wskazaną jest rzeczą ogłosić odpowiedni komunikat w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum O. S. Lwowskiego.

P. o. Kuratora Okręgu Szkolnego: *St. Świderski.* wr.

14.

Egzamin uproszczony i niekwalifikowani nauczyciele w szkołach średnich.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 lutego 1932 r. Nr. II. S. 207/32.

Nr. II. 1949/32. W związku z postanowieniami ustawy z dnia 5 listopada 1931 r.[1]), zmieniającej ustawę z dnia 26 września 1922 r. o kwalifi-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 8.

kacjach zawodowych do nauczania w szkołach średnich (Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 823) Ministerstwo zarządza co następuje:

Co do egzaminu uproszczonego. Odbywać się będzie on nadal przed wszystkiemi komisjami egzaminacyjnemi, przed któremi odbywał się do końca czerwca 1931 r.

Nauczyciele, którzy odpowiadają warunkom art. 7 ustawy z dnia 26 września 1922 r., a dotychczas wogóle nie zgłaszali się do egzaminu uproszczonego, jeśli chcą skorzystać z możności uzyskania kwalifikacyj przez zdanie egzaminu uproszczonego, winni możliwie rychło, nie zwlekając, zgłosić się drogą służbową do tego egzaminu, wskazując zarazem komisję egzaminacyjną.

. Nauczyciele dopuszczeni do egzaminu uproszczonego, którzy nie przystąpili do niego, lub nie zdali go, mogą prosić właściwą komisję, t. j. tę, przed którą zostali dopuszczeni, o ponowne wyznaczenie terminu egzaminu. Chociaż egzamin uproszczony będzie odbywał się do końca roku szkolnego 1932/33, nie należy zwlekać z przystępowaniem do niego, a to celem uniknięcia masowego zgłaszania się w ostatniej sesj.i

O powyższem Kuratorja powiadomią jak najrychlej zainteresowane nauczycielstwo w podległych szkołach.

Co do niekwalifikowanych nauczycieli. Ministerstwo upoważnia Kuratorja do korzystania we własnym zakresie działania z postanowień p. 2, art. 1. ustawy z dnia 5 listopada 1931 r. odnośnie do zatrudnienia niekwalifikowanych nauczycieli na podstawie art. 12 ustawy z dnia 26 września 1922 r., stosując te postanowienia indywidualnie w wypadkach, gdy tych nauczycieli nie można zastąpić nauczycielami kwalifikowanymi.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

15.

Opłata za egzamin eksternów z kursu sześciu klas gimnazjum.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 22 z dnia 15 lutego 1932 r. (II. S. 22080/31).

Nr. O. 359/32. Wobec zapytania jednego z kuratorjów okręgów szkolnych, czy okólnik Ministerstwa z dnia 22 września 1924 r. Nr. II. 9944/24 [1]) w sprawie opłat za egzamin eksternów z sześciu klas gimnazjalnych jest jeszcze obowiązujący, oraz jaką taksę należy pobierać za egzamin uzupełniający w zakresie sześciu klas gimnazjalnych, Ministerstwo wyjaśnia, że wymieniony okólnik obowiązuje nadal. Za egzamin uzupełniający z kursu sześciu klas gimnazjalnych (np. z języka polskiego, łacińskiego, z historji i geografji Polski i t. p.) należy pobierać 10 (dziesięć) złotych.

Za Dyrektora Depart.: *Dr. Michał Mendys.* wr. Nacz. Wydziału.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 301.

16.

Egzaminy czeladnicze.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 18 z dnia 29 stycznia 1932 r. (III. RP. 6670/31).

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że absolwenci szkół rzemieślniczo-przemysłowych, którzy do dnia wejścia w życie rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 roku o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) nie uzyskali tytułu czeladnka, a obecnie otrzymać go pragną, muszą zdać egzamin na czeladnika przed komisją egzaminacyjną, utworzoną przy państwowej lub przez Państwo uznanej szkole rzemieślniczo-przemysłowej, zgodnie z postanowieniami art. 156 cytowanego wyżej rozporządzenia [1]).

Za Dyrektora Depart.: *G. Hensel.* wr. p. o. Nacz. Wydziału.

Organizacja szkół.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dn. 8 lutego 1932 r. Nr. III. 413/32 p. Zofji Gluzińskiej i Marji Kwolkowej we Lwowie na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ulicy Marszałka Piłsudskiego Nr. domu 14, prywatnych kursów pod nazwą: Kursy Języków Obcych „Ecole Reforme" Z. Gluzińskiej i M. Kwolkowej we Lwowie;

2) rozporządzeniem z dnia 22 lutego 1932 r. Nr. III. 711/32 p. Jakóbowi Gelbergowi w Żółkwi (ul. Piłsudskiego 56) na otwarcie i prowadzenie w Żółkwi, w lokalu „Gwiazdy", prywatnych kursów pod nazwa: Kurs Handlowy Jakóba Gelberga w Żółkwi;

3) rozporządzeniem z dnia 3 marca 1932 r. Nr. III. 800/32 Związkowi Zawodowych Pracowników Fryzjerskich we Lwowie (Rynek 14) na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, Rynek Nr. domu 14, prywatnych kursów fryzjerskich pod nazwą: Kursy Fryzjerskie Związku Zawodowych Pracowników Fryzjerskich we Lwowie;

4) rozporządzeniem z dnia 3 marca 1932 r. Nr. III. 831/32 p. Pawłowi Janikowi, mistrzowi krawieckiemu w Stanisławowie, na otwarcie i prowadzenie w Stanisławowie, przy ulicy Szujskiego Nr. domu 8, prywatnych kursów kroju męskiego i damskiego dla zawodowców pod nazwą: Prywatny Kurs Kroju Pawła Janika, mistrza krawieckiego w Stanisławowie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 508.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 23-go lutego 1932 Nr. BP. 1579/32 zamianował **p. dra Jana Weryńskiego,** referendarza w VII stopniu służbowym w Lwowskim Urzędzie Wojewódzkim we Lwowie, radcą w Kuratorjum Okręgu Szkolnego we Lwowie.

P. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 23-go lutego 1932 Nr. BP. 3205/32 poruczył **p. dr. Janowi Weryńskiemu,** radcy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, pełnienie obowiązków naczelnika Biura Personalnego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

Inspektoraty.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 21-go stycznia 1932 r. Nr. BP. 566/32 przeniósł **p. Bolesława Pollo,** inspektora szkolnego w Rudkach, w stan spoczynku.

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani: Andruchowicz Tadeusz, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej im. B. Zimorowicza we Lwowie.

Blatkiewicz Tadeusz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Brzezinie (Żydaczów). Blumska Stefanja, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Podlipcach (Złoczów). Butkowski Jan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Glinnej (Lwów). Brück Kazimierz, kierownikiem 7-klasowej szkoły w Żurawnie (Żydaczów).

Grzegorzak Adam, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Wylewie (Jarosław).

Hefkaluk Bronisław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Komarnikach (Turka).

Jędrzejowski Jan, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Krasnem (Rzeszów).

Kilarski Jan, kierownikiem 5-klasowej szkoły im. St. Staszica w Jarosławiu. Kubasówna Stefanja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Sierakościach (Przemyśl). Kubicki Józef, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Baligrodzie (Lesko).

Mikołajewski Mieczysław, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Zabłotowcach (Żydaczów). Münz Władysław, kierownikiem 7-klasowej szkoły w Mościskach.

Nabywaniec Ludwika, kierowniczką 4-klasowej szkoły w Hyżnem (Rzeszów).

Postołowski Włodzimierz, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Pawełczu (Stanisławów).

Rudolf Kazimierz, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Przewrotnem (Rzeszów).

Walichiewicz Franciszek, kierownikiem 7-klasowej szkoły w Dawidowie (Lwów). Wojnarowicz Bolesław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Orzechowcach (Przemyśl).

Przeniesieni: Adamcio Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Zimorowicza Nr. 26 we Lwowie, do 6-cio klasowej szkoły miesz. Nr. 48 we Lwowie. Alsowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Kosowie, do 2-klasowej szkoły w Starym Kosowie (Kosów). Andryszczakowa Jadwiga, nauczycielka 5-kl. szkoły w Biskowicach (Sambor), do 7-klasowej szkoły im. E. Orzeszkowej w Samborze. Andrzejowska Kazimiera, nauczycielka 2-kl. szkoły w Pakoszówce (Sanok), do 2-kl. szkoły w Winniczkach (Lwów).

Badluk Michał, nauczyciel 7-kl. szkoły miesz. im. Szaszkiewicza Nr. 42 we Lwowie, do 7-kl. szkoły męskiej im. Sienkiewicza Nr. 12 we Lwowie. Barabasz Jan, kierownik 4-kl. szkoły w Chodaczkowie Małym (Tarnopol), do 4-kl. szkoły w Horoszowej (Borszczów). Bartkiewiczowa Michalina, kierowniczka 2-kl. szkoły w Trzciańcu (Mościska), do 7-kl. szkoły w Żurawicy (Przemyśl). Berdakówna Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. ks. Konarskiego we Lwowie, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. Konopnickiej we Lwowie. Blusowa Stanisława, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie, do 7-kl. szkoły męskiej im. św. Zofji we Lwowie. Borowska Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Sobieskiego we Lwowie, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. Sienkiewicza we Lwowie.

Ekiertówna Apolonja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Antoniego Nr. 2 we Lwowie, do 7-kl. szkoły mieszanej im. św. Kazimierza Nr. 47 we Lwowie.

Fedynyszynowa z Hryńków Paraskewja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Niwicach (Radziechów), do 1-kl. szkoły w Kustyniu (Radziechów). Fentowa Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły miesz. Nr. 49 we Lwowie, do 7-kl. szkoły mieszanej Nr. 50 we Lwowie. Fokowa Eleonora, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Żółkiewskiego Nr. 38 we Lwowie, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. ks. Kordeckiego Nr. 24 we Lwowie. Furowiczowa Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. św. Antoniego we Lwowie, do 7-kl. szkoły męskiej im. św. Marcina we Lwowie.

Glińska Helena, nauczycielka szkoły męskiej w Żółkwi, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Reginy Żółkiewskiej w Żółkwi. Grabowska Zofja, nauczycielka 5-kl. szkoły w Iwanowcach (Kołomyja), do 7-kl. szkoły w Suszycy Rykowej (Stary Sambor). Graffowa Wanda, nauczycielka 3-kl. szkoły w Obroszynie (Gródek Jagielloński), do 7-kl. szkoły w Janowie (Gródek Jagielloński). Grudzieńska Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły mieszanej Nr. 47 im. św. Kazimierza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. ks. Kordeckiego Nr. 24 we Lwowie. Gürtlerowa Antonina, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Jadwigi w Rzeszowie, do 7-kl. szkoły im. Duchińskiej w Rzeszowie.

Horakówna Janina, nauczycielka szkoły w Chodorówce Nowej (Sokółka), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Bóbrce.

Isański Antoni, kierownik 4-kl. szkoły w Strzałkowicach (Sambor), do 2-kl. szkoły w Susułowie (Rudki).

Jackowski Dionizy, nauczyciel 2-kl. szkoły miesz. Nr. 41 we Lwowie, do 7-kl. szkoły męskiej im. Piramowicza Nr. 11 we Lwowie.

Karasińska Józefa, nauczycielka 7-kl. szkoły mieszanej im. Kr. Jagiełły Nr. 45 we Lwowie, do 7-kl. szkoły mieszanej im. św. Kazimierza Nr. 47 we Lwowie. Kisterówna Marja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Ponikowicy (Brody), do 2-kl. szkoły w Piaskach (Brody). Knobloch Adolf, nauczyciel 5-kl. szkoły w Mokrotynie Wsi (Żółkiew), do 4-kl. szkoły w Lubelli (Żółkiew). Kogutowa Władysława, nauczycielka 5-kl. szkoły w Podhorcach (Rudki), do 7-kl. szkoły w Lubieniu Wielkim (Gródek Jagielloński). Konaszewska Marja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Niechobrzu (Rzeszów), do 3-kl. szkoły w Trzebowisku (Rzeszów). Kotowska Helena, nauczycielka 2-kl. szkoły w Czernicy (Brody), do 7-kl. szkoły w Podkamieniu (Brody). Kwaśniewska Bronisława, nauczycielka 1-kl. szkoły w Bałuczynie (Złoczów), do 7-kl. szkoły męskiej im. A. Mickiewicza w Złoczowie. Kwiatkowski Stanisław, nauczyciel 7-kl. szkoły w Żurawicy (Przemyśl), do 3-kl. szkoły w Trzciańcu (Mościska).

Maciszewska Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Isakowicza Nr. 21 we Lwowie, do 6-klasowej szkoły mieszanei Nr. 48 we Lwowie (Sygniówka). Metlakówna Stefanja nauczycielka 1-kl. szkoły w Dobrowlanach (Stanisławów), do 3-kl. szkoły w Bednarowie (Stanisławów). Ks. Miahkij Juljan, nauczyciel religji gr. kat. szkoły im. st. Kostki w Przemyślu, do 7-kl. szkoły im. Szaszkiewicza w Przemyślu. Mościńska Marja, nauczycielka 2-kl. szkoły mieszanej Nr. 44 we Lwowie, do 7-kl. szkoły mieszanej im. Kr. Jagiełły Nr. 45 we Lwowie.

Onyszczuk Zofja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Horocholinie (Bohorodczany), do 3-kl. szkoły w Rakowcu (Bohorodczany).

Padochówna Jarosława, nauczycielka 5-kl. szkoły w Mokrotynie Wsi (Żółkiew), do 4-kl. szkoły w Lubelli (Żółkiew). Pecko Emil, kierownik 3-kl. szkoły w Woli Zgłobieńskiej (Rzeszów), do 7-kl. szkoły im. Jachowicza w Rzeszowie. Pohorecka Adela, nauczycielka 1-kl. szkoły w Hanaczówce (Przemyślany), do 1-kl. szkoły w Woli Bliższej (Łańcut).

Sabatowska Janina, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. Staszica we Lwowie, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. Orzeszkowej we Lwowie. Szmidówna Domicela, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Zofji we Lwowie, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. Kl. Tańskiej we Lwowie. Sieniawska Władysława, nauczycielka 7-kl. szkoły w Baryszu (Buczacz), do 4-kl. szkoły w Jazłowcu (Buczacz). Szumilakowa Janina, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Lesznie, do 5-kl. szkoły w Wietlinie (Jarosław).

Turkówna Mieczysława, nauczycielka 2-kl. szkoły w Mechowcu (Kolbuszowa), do 4-kl. szkoły w Weryni (Kolbuszowa).

Weiss Jan Teodor, nauczyciel 7-kl. szkoły im. Jachowicza w Rzeszowie, do 7-kl. szkoły w Nadwórnej. Womaczkowa Stanisława, nauczycielka 7-kl. szkoły im. Szaszkiewicza w Przemyślu, do 7-kl. szkoły męskiej im. Konarskiego w Przemyślu.

Żurawska Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. św. Zofji Nr. 16 we Lwowie, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. Konopnickiej Nr. 23 we Lwowie.

Przeniesieni w stan pozasłużbowy: Matlakowa Władysława, nauczycielka 1-kl. szkoły w Kręciłowie (Skałat).

Spensjonowani: Antoniuk Paweł, kierownik 2-kl. szkoły w Krasiejowie (Buczacz).

Bartkowska Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej w Przemyślanach. Batiuk Sylwester, kierownik 3-kl. szkoły w Stryhańcach (Tłumacz). cach (Tłumacz). Boraczkowska Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły Nr. 50 Boraczkowska Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły Nr. 50 we Lwowie (Zniesienie).

Capi Paulina, kierowniczka 7-kl. szkoły żeńskiej w Ottynji (Tłumacz). Chmura Maksymiljan, kierownik 4-kl. szkoły w Sarzynie (Łańcut).

Derkacz Jan, kierownik 2-kl. szkoły w Dąbrowicy (Gródek Jagiell.). Domazarowa Eleonora, nauczycielka 7-kl. szkoły w Lubieniu Wielkim (Gródek Jagielloński). Dozorski Mikołaj, kierownik 3-kl. szkoły w Pójle (Kałusz). Dubowa Tekla, nauczycielka 5-kl. szkoły w Wietlinie (Jarosław).

Gallówna Władysława, nauczycielka 7-kl. szkoły żeń. w Przeworsku. Gąsiorowska Jadwiga, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Starym Samborze.

Hayderowa Zofja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Chłopiatynie (Sokal). Hojakowa Marja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Poturzycy (Sokal).

Kahl Juljan, kierownik 3-kl. szkoły w Kuryłówce (Łańcut). Karwowska Filipowa, nauczycielka 6-kl. szkoły Nr. 48 we Lwowie (Sygniówka). Knoblochowa Ludwika, nauczycielka 7-kl. szkoły im. Ostrogskiej w Jarosławiu. Kogut Jan, nauczyciel 6-kl. szkoły w Kamieniu (Nisko). Kotełko Dymitr, nauczyciel 7-kl. szkoły w Starym Samborze. Kowalczukowa Helena, nauczycielka 3-kl. szkoły w Rzeczyczanach (Gródek Jagiell.). Kuryluk Stefan, kierownik 3-kl. szkoły w Widynowie (Śniatyn). Kusznirowa Pelagja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Płotyczy (Brzeżany).

Lubowicz Helena, nauczycielka 4-kl. szkoły w Dolinianach (Rohatyn)

Łuczenko Bazyli, kierownik 2-kl. szkoły w Cisowej (Dolina).

Małaszczuk Jan, kierownik 3-kl. szkoły w Sorokach (Kołomyja). Mencińska Anna, nauczycielka 1-kl. szkoły w Pleszowicach (Przemyśl).

Nazar Anna, nauczycielka 1-kl. szkoły w Czyżowie (Złoczów).

Ościak Franciszek, kierownik 3-kl. szkoły w Spasowie (Sokal).

Panesch Franciszek, nauczyciel 7-kl. szkoły w Jaworowie. Pastiwnyczowa Antonina, nauczycielka 2-kl. szkoły w Sławentynie. Pepłowska Bronisława, nauczycielka 7-kl. szkoły żeń. im. M. Reja we Lwowie. Piwowarska Leokadja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Jazłowcu (Buczacz). Pocałuniówna Aniela, nauczycielka 1-kl. szkoły w Wereszycy (Gródek Jagiell.). Pudełkowa Stanisława, nauczycielka 1-kl. szkoły w Łukawicy (Lesko).

Rolska Filipina, nauczycielka 7-kl. szkoły im. A. Mickiewicza w Złoczowie. Romanówna Katarzyna, nauczycielka 4-kl. szkoły w Wilczej Woli (Kolbuszowa). Rutka Eugenjusz, kierownik 4-kl. szkoły w Kozówce (Tarnopol). Rzeczycka Jadwiga, nauczycielka 2-kl. szkoły w Tomaszowcach Średnich (Kałusz).

Sandurska Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły w Wojniłowie (Kałusz). Sandurski Jan, nauczyciel 7-kl. szkoły w Kałuszu. Sękowski Bronisław, kierownik 3-kl. szkoły w Studziance (Kałusz). Skrzepij Marjan, kierownik 3-kl. szkoły w Niżborgu Nowym (Kopyczyńce).

Terlecka Janina, kierowniczka 2-kl. szkoły w Skowiatynie (Borszczów).

Wiśniewska Aurela, nauczycielka 7-kl. szkoły żeń. w Skałacie. Womplowa Antonina, nauczycielka 3-kl. szkoły w Chotyńcu (Jaworów). Woronowa Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Ulanowie (Nisko). Wójcik Józef, nauczyciel 1-kl. szkoły w Rzeszowie.

Zrogowska Józefa, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej w Borysławiu (Drohobycz).

Zmarli: Ciechowiczówna Józefa, nauczycielka 7-kl. szkoły w Sądowej Wiszni, powiatu mościskiego, zmarła dnia 4-lutego 1932 r. w 43 roku życia, 22 roku służby nauczycielskiej.

Stefan Fedoryczka, nauczyciel 7-kl. szkoły w Nahujowicach (Drohobycz) zmarł dnia 30-go listopada 1931 r. w 31 roku życia, a 8 roku służby nauczycielskiej.

Kasprzykówna Józefa, kierowniczka 7-kl. szkoły żeń. im. Orzeszkowej w Drohobyczu zmarła dnia 91go lutego 1932 r. w 42 roku życia, a w 25 roku służby nauczycielskiej.

Przestalska Helena, kierowniczka 3-kl. szkoły w Psarach (Rohatyn), zmarła dnia 28-go stycznia 1932 r. w 50 roku życia, a w 29 roku służby nauczycielskiej.

Żelechowska Zofja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Ruskiej Wsi (Przemyśl), zmarła dnia 3-go lutego 1932 w 44 roku życia, a w 16 roku służby nauczycielskiej.

Oświata Pozaszkolna.

P. Kurator O. S. Lw. powierzył czynności instruktora oświaty pozaszkolnej na okres od dnia 1-go września 1931 r. do 31 sierpnia 1932 r.:

1) rozporządzeniem z dnia 5-go marca 1932 r. Nr. I. 7633/31 p. Knotzowi Józefowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Jarosławiu, z siedzibą w Radzie Szkolnej Powiatowej w Przemyślu;

2) rozporządzeniem z dnia 5-go marca 1932 r. Nr. I. 7682/31 p. Wierońskiemu Tadeuszowi, nauczycielowi szkoły w Żółkwi, z siedzibą w Radzie Szkolnej Miejskiej we Lwowie.

Seminarja nauczycielskie.

Spensjonowni: Maryniak Jan, profesor seminarjum naucz. męskiego im. Marszałka J. Piłsudskiego w Samborze.

Szkoły średnie ogólno - kształcące.

Mianowani: Janczyszyn Władysław, nauczycielem gimnazjum w Brzeżanach.

Kopyta Stanisław, nauczycielem gimnazjum w Rohatynie.

Papiermann Mojżesz, nauczycielem gimnazjum II. w Jarosławiu.

Schmuck Adam, nauczycielem gimnazjum im. Kr. Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi. Smoleniówna Jadwiga, nauczycielką gimnazjum im. M. Kopernika we Włodzimierzu.

Wianecki Henryk, nauczycielem gimnazjum w Sanoku.

Przeniesieni: Dr. Konfer Oskar, nauczyciel gimnazjum w Brodach, do gimnazjum w Złoczowie.

Smolka Franciszek, profesor gimnazjum VII. we Lwowie, do gimnazjum VI. im. St. Staszica we Lwowie.

Przydzieleni: Kormand Maksymiljan, nauczyciel 7-kl. szkoły w Kołomyi, do gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi.

Spensjonowani: P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 9-go października 1931 r. Nr. BP. 7044/31 przeniósł p. **Jana Matłachowskiego** dyrektora gimnazjum w Drohobyczu, w stan spoczynku.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 21-go października 1931 r. Nr. BP. 2214/31 przeniósł p. dr. **Włodzimierza Lenkiewicza**, dyrektora II. gimnazjum w Tarnopolu, w stan spoczynku.

Bałakim Michał, profesor gimnazjum z r. j. n. we Lwowie.

Dr. Drak Juljusz, lekarz szkolny gimnazjum VI. we Lwowie. Dudek Stanisław, profesor gimnazjum w Brzozowie.

Gliński Władysław Zygmunt, nauczyciel gimnazjum w Łańcucie. Golczewski Kajetan, profesor VII. gimnazjum we Lwowie. Dr. Górecki Jerzy, nauczyciel gimnazjum w Brzozowie. Grodecki Bolesław, nauczyciel I. gimnazjum we Lwowie.

Dr. Hibl Władysław, lekarz szkolny II. gimnazjum w Przemyślu. Husak Włodzimierz, profesor gimnazjum w Brzeżanach.

Klimek Andrzej, profesor gimnazjum III. w Tarnopolu. Dr. Kochanowski Juljan, nauczyciel XI. gimnazjum we Lwowie. Kostecki Włodzimierz, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Stanisławowie.

Lebiszczak Józef, profesor I. gimnazjum w Stryju.

Dr. Matfus Izrael, profesor gimnazjum II. w Stryju. Dr. Mond Paweł, pozostający w stanie nieczynnym profesor I. gimnazjum w Samborze. Müller Feiwel, nauczyciel gimnazjum III. w Tarnopolu.

Nagórzański Franciszek, profesor gimnazjum VI. we Lwowie.

Pażucha Józef, nauczyciel II. gimnazjum we Lwowie. Polek Mikołaj, profesor filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie. Posacki Michał, profesor gimnazjum z r. j. n. we Lwowie.

Rec Józef, nauczyciel gimnazjum w Sokalu. Rogus Stanisław, profesor gimnazjum XII. we Lwowie.

Sochacka Janina, nauczycielka II. gimnazjum we Lwowie. Steczko Józef, profesor II. gimnazjum w Jarosławiu. Szczerbowski Franciszek, profesor II. gimnazjum w Stryju. Szpakowski Jan, nauczyciel gimnazjum w Buczaczu. Szpakowski Michał, profesor XI. gimnazjum we Lwowie. Szujski Władysław, profesor gimnazjum III. we Lwowie. Szumski Emil, nauczyciel gimnazjum VIII. we Lwowie.

Tuna Józef, profesor I. gimnazjum w Stryju.

Waligóra Michał, profesor I. gimnazjum w Samborze. Wierzbicki Jarosław, profesor filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie. Witoszyński Jarosław, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. we Lwowie.

Ks. Żabrzeski Władysław Jan, nauczyciel gimnazjum w Czortkowie. Zucker Eljasz, profesor gimnazjum w Sokalu.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 12-go lutego 1932 r. Nr. BP. 724/32 zamianował p. inż. **Jana Pawła Kunstmana**, dyrektora Państ. Szkoły Sukienniczej w Rakszawie, dyrektorem Państ. Szkoły Włókienniczej w Łodzi.

Zamianowani: Chimiak Roman, instruktorem Państ. Szkoły Technicznej we Lwowie.

Spensjonowani: Gliński Ludwik, instruktor Państ. Szkoły Ślusarstwa Maszynowego w Tarnopolu.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publ. szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Drohobycz	Drohobycz	7 kl.	żeńska	im. Orzeszkowej	polski	—	—	Wymagany egz. wydział. lub w. k. n.
1	Gródek Jagiell.	Dąbrowica	2 „	koeduk.	—	pol.-r.	2 ubik.	96 a	
2	„	Dobrzany	2 „	„	—	„	3 „	—	
1	Kałusz	Pójło	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
2	„	Studzianka	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
3	„	Bołochów	2 „	„	—	„	3 „	2 mg	
4	„	Dołpotów	2 „	„	—	ruski	3 „	1¼ mg	
1	Kołomyja	Soroki	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	73 a 96 m²	
1	Kosów	Tudiów	3 „	„	—	ruski	4 „	—	
1	Krosno	Świekowa Polska	2 „	„	—	polski	3 „	2 mg	Konkurs 2-gi
1	Łańcut	Grodzisko Dolne	7 „	„	—	„	3 „	—	
2	„	Sarzyna	5 „	„	—	„	3 „	1 ha 12 a	
3	„	Kuryłówka	4 „	„	—	„	3 „	2 mg	
1	Sambor	Babina	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 „	Pierwszeństwo mają kandyd. z W. K. N.
2	„	Czyszki	3 „	„	—	polski	3 „	2 „	
3	„	Hordynia	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 „	
4	„	Humieniec	2 „	„	—	ruski	3 „	2 „	
5	„	Maksymowice	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 „	
6	„	Pianowice	2 „	„	—	ruski	—	1 mg	
7	„	Rakowa	3 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	2 „	
8	„	Rajtarowice	3 „	„	—	„	3 „	2 „	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
9	Sambor	Rogóżno	3 kl.	koeduk.	—	pol.-r.	2 ubik.	1 mg	
1	Śniatyn	Kniaże	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konkurs ponowny
2	„	Zawale	3 „	„	—	„	3 „	1½ mg	
1	Stryj	Dobrzany	3 „	„	—	„	3 „	71 a	
2	„	Dołhe	2 „	„	—	„	3 „	84 a 66 m²	
3	„	Dzieduszyce Wielkie	5 „	„	—	ruski	3 „	0,24ha	Konkurs 4-y
4	„	Kawsko	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	37.7 a	
5	„	Korczunek	2 „	„	—	polski	2 „	1 ha 375 m²	
6	„	Łukawica Wyżna	2 „	„	—	ruski	3 „	800 m²	Konkurs 2-gi
7	„	Siemiginów	3 „	„	—	pol.-r.	—	1 mg	
8	„	Stryj	7 „	żeńska	im. św. Elżbiety	polski	—	15a 88m²	Pierwszeństwo z egz. wydz. lub w. k. n.
9	„	Wownia	2 „	koeduk.	—	ruski	3 ubik.	1 ha	
10	„	Zapłatyn ad Stryj	2 „	„	—	polski	3 ubik.	19 a	
1	Tarnopol	Bucniow	4 „	„	—	„	—	2 mg	Konkurs 2-gi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca maja 1932 r.

Termin konkursu na stanowiska kierowników szkół w pow. bobreckim.

Termin wnoszenia podań o stanowiska kierowników szkół w powiecie bobreckim, objęte konkursem ogłoszonym w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 1 z 1932 r. str. 21, odracza się do końca maja 1932 r.

Konkurs na stanowiska nauczycieli podwładnych.

W powiecie kałuskim:

Posada nauczyciela w 7-klasowej szkole męskiej w Kałuszu.

Pierwszeństwo będą mieli nauczyciele z wyższym kursem nauczycielskim z grupy przyrodniczo-geograficznej.

W powiecie samborskim:

Posady nauczycieli w 1-klasowej szkole w 1) Kowenicach, 2) Łukawicy, 3) Olszaniku, 4) Olszaniku Kolonji, 5) Zadach.

W Kowenicach jest język wykładowy ruski, mieszkanie złożone z 3 ubikacyj i 1 morg pola.

W Łukawicy jest język wykładowy polsko-ruski, mieszkanie złożone z 2 ubikacyj i 2 mg pola.

W Olszaniku jest język wykładowy polski, mieszkanie złożone z 2 ubikacyj i 2 mg gruntu.

W Olszaniku Kolonji jest język wykładowy polski, mieszkanie złożone z 3 ubikacyj i 1 mg gruntu.

W Zadach jest język wykładowy polsko-ruski, mieszkanie złożone z 3 ubikacyj i 1 mg gruntu.

W powiecie jaworowskim:

W 7-kl. szkole pow. w Jaworowie będzie wolna od dnia 1 września 1932 r. posada dla nauczyciela z wyższym kursem nauczycielskim z grupy fizyko-matematycznej. Podania należy zaraz wnosić do Rady Szkolnej Powiatowej w Jaworowie.

Ogłoszenia.

Propaganda przeciwalkoholowa.

Nr. O. 81/32. Podając do wiadomości, że Polska Liga Przeciwalkoholowa (Poznań, Aleja Marcinkowskiego 26) posiada bogaty zbiór wydawnictw z zakresu walki z alkoholizmem, Kuratorjum zaleca nabywanie tych wartościowych i tanich wydawnictw dla bibljotek uczniowskich i bibljotek gron nauczycielskich, dla których nadaje się specjalnie dziełko Ulbrichta — Niesiołowskich p. t. Szkoła a zagadnienie alkoholizmu, jako dające wskazówki i ułatwiające przeprowadzenie lekcyj i pogadanek na temat walki z alkoholizmem.

Nie mniej gorąco zaleca się nabywanie „Złotych Ksiąg“ (do nabycia w Centrali Złotych Ksiąg w Związku Nauczycieli Abstynentów w Poznaniu (Aleja Marcinkowskiego 26), które nadają się do wprowadzenia w abstynenckich organizacjach młodzieży.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

Podziękowanie lekarzom szkolnym.

Nr. O. 288/32. Kuratorjum podaje do wiadomości, iż Pan Minister W. R. i O. P. pismem Nr. I. W. F. 7506/31 polecił wyrazić podziękowanie tym lekarzom szkolnym, którzy po przeniesieniu ich w stan nieczynny bezinteresownie pełnili obowiązki lekarzy szkolnych, nie chcąc narażać Skarbu Państwa na wydatki, związane z opłacaniem nowych sił kontraktowych, a zarazem pragnąc dać wyraz swej trosce o należytą opiekę higjeniczno-lekarską dla dziatwy i młodzieży szkolnej.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wylziału.

Kino objazdowe.

Nr. I. 4246/32. Kuratorjum przypomina, że Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem z dnia 11 lutego 1929 Nr. I. Prez. 924/29 (Dz. Urz. Kur. O. S. L. Nr. 4 z r. 1929, str. 194) zabroniło urządzania przedstawień filmowych dla młodzieży szkolnej delegatom „Znicza", Zrzeszenia Ociemniałych Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej, p. Henrykowi Józefowi Witlinowi i Karolowi Seligmanowi.

Ponieważ rozporządzenie to nie zostało dotychczas odwołanem, zechcą przeto p. Inspektorzy Szkolni i Dyrekcje (Kierownictwa) szkół ściśle się do niego zastosować i delegatom tym odmawiać wszelkiej pomocy w urządzaniu przedstawień.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

Wizytacja religji.

Kurja Biskupia obrz. łac. powierzyła ks. Janowi Drożdżowi, proboszczowi w Gawłuszowicach, wizytację nauki religji w szkołach w Baranowie i w Woli Baranowskiej, powiatu tarnobrzeskiego.

Wyroby szczotkarsko-koszykarskie Zjednoczenia Pracowników Niewidomych.

Nr. O. 230/32. Zjednoczenie Pracowników Niewidomych R. P., opierając się prawie wyłącznie na pracy swoich członków niewidomych, daje im środki do życia w drodze zatrudnienia w prowadzonych przez siebie warsztatach, roztacza opiekę moralną i materjalną, oraz ułatwia wyspecjalizowanie się w rzemiosłach dostępnych dla niewidomych i prowadzi wśród nich akcję kulturalno-oświatową.

Aby niewidomym zapewnić środki do życia własną ich pracą i uczynić w ten sposób pożytecznymi członkami społeczeństwa i nie obarczać Państwa ciężarem ich utrzymania, utworzone zostały przy Zjednoczeniu warsztaty: szczotkarski i koszykarsko-meblarski, w których zatrudnieni niewidomi wyrabiają szczotki różnego rodzaju, meble wiklinowe, koszyki biurowe oraz inne wyroby koszykarskie.

Warsztaty te nie są obliczone na zyski, lecz mają wyłącznie na celu zatrudnienie niewidomych.

Kuratorjum popiera akcję „Zjednoczenia" i zaleca PP. Dyrektorom i Inspektorom Szkolnym kierowanie w razie potrzeby zamówień na wyżej wymienione przedmioty do warsztatów szczotkarsko-koszykarskich przy Zjednoczeniu Pracowników Niewidomych Rzp. P. w Warszawie, Leszno Nr. 142/144.

P. o. Naczelnika Wydziału: *R. Koestlich*, wr.

Komisje kwalifikacyjne dla nauczycieli.

Nr. I. 40530/31. W związku ze zmianami organizacyjno-personalnemi, jakie zaszły w bieżącym roku szkolnym, uchylam rozporządzenie Kuratorjum z dnia 19 grudnia 1930 Nr. I. 32870/30, uzupełnione okólnikiem z dnia 23 stycznia b. r. Nr. I. 1199/31, w sprawie organizacji komisyj kwalifikacyjnych.

Natomiast na podstawie § 7 rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787) do art. 22 i 155 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli powołuję dla istniejących w tutejszym okręgu szkolnym 5 działów wizytacyjnych szkolnictwa powszechnego 5 komisyj kwalifikacyjnych w następującym składzie:

I. Komisja (dla miasta Lwowa i dla powiatów Lwów i Kamionka Strumiłłowa):

1) p. Henryk Błażewski, p. o. okręgowego wizytatora szkół, 2) p. Stanisław Dworski, inspektor szkolny we Lwowie, 3) p. Eugenjusz Mandyczewski, inspektor szkolny w Kamionce Strumiłowej, 4) p. Mieczysław Opałek, kierownik szkoły we Lwowie, 5) p. Antoni Bereś, kierownik szkoły we Lwowie, 6) p. Bronisław Malik, kierownik szkoły w Krzywczycach (pow. Lwów), 7) p. Jadwiga Tokarzewska, kierowniczka szkoły w Busku (pow. Kamionka Strumiłłowa), 8) p. Helena Czaporowska, kierowniczka przedszkola przy szkole im. Orzeszkowej we Lwowie, 9) p. Wanda Soboltówna, p. o. kierowniczki Państw. Seminarjum Ochroniarskiego we Lwowie.

II. Komisja (dla powiatów: Borszczów, Brody, Buczacz, Brzeżany, Czortków, Kopyczyńce, Podhajce, Radziechów, Skałat, Tarnopol, Zbaraż, Zborów i Złoczów):

1) p. Stefan Halibej, okręgowy wizytator szkół, 2) p. Stanisław Błoński, inspektor szkolny w Tarnopolu, 3) p. Jan Inglot, inspektor szkolny w Czortkowie, 4) p. Ludwik Gałaczyński, kierownik szkoły w Brzeżanach, 5) p. Tomasz Bokłak, kierownik szkoły w Petlikowcach (pow. Buczacz), 6) p. Marja Ossowska, kierowniczka szkoły w Złoczowie, 7) p. Józef Iwaszkiewicz, kierownik szkoły w Zbarażu.

III. Komisja (dla powiatów: Bóbrka, Gródek Jagielloński, Drohobycz, Jaworów, Mościska, Przemyślany, Rawa Ruska, Rudki, Sambor, Sokal, Stary Sambor, Turka i Żółkiew):

1) p. Władysław Opala, okręgowy wizytator szkół, 2) p. Tadeusz Pachorek, inspektor szkolny w Przemyślanach, 3) p. Mateusz Melnarowicz, inspektor szkolny w Drohobyczu, 4) p. Stanisław Piliński, kierownik szkoły w Borysławiu (na Wolance), 5) p. Jan Kostrzębski, nauczyciel szkoły powsz. w Gródku Jagiellońskim, 6) p. Franciszek Jezuit, kierownik szkoły w Krosienku (pow. Przemyślany), 7) p. Jadwiga Ignatowicz, kierowniczka szkoły w Samborze.

IV. Komisja (dla powiatów: Brzozów, Dobromil, Jarosław, Kolbuszowa, Krosno, Lesko, Lubaczów, Łańcut, Nisko, Przemyśl, Przeworsk, Rzeszów, Sanok, Strzyżów i Tarnobrzeg):

1) p. Mieczysław Piątkowski, okręgowy wizytator szkół, 2) p. Karol Fischer, inspektor szkolny w Przemyślu, 3) p. Antoni Szemelowski, inspektor szkolny w Sanoku, 4) p. Bronisława Graffówna, nauczycielka szkoły powszechnej w Przeworsku, 5) p. Jan Kolanko, kierownik szkoły w Rzeszowie, 6) p. Józef Kubicki, kierownik szkoły w Baligrodzie (Lesko), 7) p. Eugenjusz Złotnicki, kierownik szkoły w Przemyślu.

V. Komisja (dla powiatów: Bohorodczany, Dolina, Horodenka, Kałusz, Kołomyja, Kosów, Nadwórna, Rohatyn, Skole, Stanisławów, Stryj, Śniatyn, Tłumacz i Żydaczów):

1) p. Czesław Zając, okręgowy wizytator szkół, 2) p. Wawrzyniec Furmankiewicz, inspektor szkolny w Stanisławowie, 3) p. Józef Hirsch, inspektor szkolny w Stryju, 4) p. Eleonora Gadzińska, kierowniczka szkoły w Stanisławowie, 5) p. Jakób Garbacki, kierownik szkoły w Stryju, 6) p. Tomasz Zadembski, nauczyciel szkoły powszechnej w Kołomyi. 7) p. Michał Białous, kierownik szkoły w Stanisławowie.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

I.

Nr. I. K. N. 6645/31. Na zasadzie § 2 Regulaminu przepisów o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych (zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I. 7702/28 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929, Nr. 1 poz. 3) ustanawiam na terenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego na okres czasu od 1 stycznia 1932 do końca grudnia 1934 r. 13 komisyj egzaminacyjnych i tyleż rejonów egzaminacyjnych, a mianowicie:

1) Komisję Egzaminacyjną w Brzeżanach z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Żeńskiem w Brzeżanach.
Rejon dla powiatów: Brzeżany, Podhajce, Przemyślany, Rohatyn.

2) Komisję Egzaminacyjną w Czortkowie z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Czortkowie.
Rejon dla powiatów: Borszczów, Buczacz, Czortków, Kopyczyńce.

3) Komisję Egzaminacyjną w Jaworowie z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Żeńskiem w Jaworowie.
Rejon dla powiatów: Jaworów, Lubaczów.

4) Komisję Egzaminacyjną w Kołomyi z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Żeńskiem w Kołomyi.
Rejon dla powiatów: Kołomyja, Kosów, Śniatyn.

5) Komisję Egzaminacyjną w Krośnie z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Krośnie.
Rejon dla powiatów: Brzozów, Krosno, Lesko, Sanok.

6) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w e L w o w i e z siedzibą w Państwowych Kursach Nauczycielskich we Lwowie.

Rejon dla powiatów: Bóbrka, Brody, Gródek Jagielloński, Lwów—miasto, Lwów—powiat, Żółkiew, Żydaczów.

7) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w P r z e m y ś l u z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Żeńskiem I. w Przemyślu.

Rejon dla powiatów: Dobromil, Jarosław, Mościska, Przemyśl, Przeworsk.

8) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w R z e s z o w i e z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Rzeszowie.

Rejon dla powiatów: Kolbuszowa, Łańcut, Rzeszów, Strzyżów, Nisko, Tarnobrzeg.

9) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w S a m b o r z e z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Samborze.

Rejon dla powiatów: Drohobycz, Rudki, Sambor, Stary Sambor, Turka n. Str., Stryj, Skole.

10) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w S o k a l u z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Sokalu.

Rejon dla powiatów: Sokal, Rawa Ruska, Radziechów, Kamionka Strumiłowa.

11) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w S t a n i s ł a w o w i e z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Stanisławowie.

Rejon dla powiatów: Bohorodczany, Dolina, Kałusz, Nadwórna, Stanisławów, Tłumacz.

12) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w T a r n o p o l u z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Tarnopolu.

Rejon dla powiatów: Skałat, Tarnopol, Trembowla, Zbaraż, Zborów, Złoczów.

13) K o m i s j ę E g z a m i n a c y j n ą w Z a l e s z c z y k a c h z siedzibą w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem w Zaleszczykach.

Rejon dla powiatów: Horodenka, Zaleszczyki.

II.

Na podstawie § 3 przepisów o praktycznem egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, wydanych zarządzeniem Ministra W. R. i R. P. z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I. 7702/28 (Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. z r. 1929 Nr 1. poz. 3) podaję poniżej do wiadomości skład komisyj egzaminacyjnych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych, których zasięg działania ogłoszono powyżej.

I. Rejon egzaminacyjny Brzeżany.

Prezes: Olszewski Edward, dyrektor seminarjum żeńskiego w Brzeżanach.
Zast.: Beck Julian, inspektor szkolny w Brzeżanach. Gałaczyński Ludwik, kierownik szkoły powsz. w Brzeżanach.

Członkowie: Bożykowski Mikołaj, nauczyciel szkoły w Brzeżanach. Malis Zacharjasz, kierownik szkoły w Podhajcach, Nasielska Helena, kierowniczka szkoły w Brzeżanach. Szatkowski Franciszek, kierownik szkoły w Podhajcach. Tomczyk Karol, nauczyciel szkoły w Brzeżanach. Pawłowska Stanisława, nauczycielka szkoły w Brzeżanach. Rogowska Walerja, nauczycielka szkoły w Brzeżanach. Witka Józef, inspektor szkolny w Podhajcach. Ryżewski Eustachy, kierownik szkoły w Bohatkowicach (Podhajce). Szczerbińska Janina, naucz. szkoły ćwiczeń semin. w Brzeżanach. Żelaskówna Janina, naucz. szkoły ćwiczeń semin. w Brzeżanach. Engel Grzegorz, kierownik szkoły w Szumlanach (Podhajce). Makarewicz Stanisław, kierownik szkoły w Horożance (Podhajce). Cuprykówna Emilja, kier. szkoły w Podwysokiem-Demni (Brzeżany). Szadaj Józef, kierownik szkoły w Kotowie (Brzeżany). Bereźnicka Helena, naucz. seminarjum w Brzeżanach. Pachorek Tadeusz, insp. szkolny w Przemyślanach. Hawlicki Leon, kierownik szkoły w Glinianach (Przemyślany). Jezuit Franciszek, kierownik szkoły w Krosienku (Przemyślany). Kraus Stanisław, kierownik szkoły w Dunajowie (Przemyślany). Mazurówna Marja, kier. szkoły w Przemyślanach. Żaki Leopold, kier. szkoły w Świrzu (Przemyślany). Dzieduszko Karol, insp. szkolny w Rohatynie. Balawender Franciszek, kier. szkoły w Bukaczowcach (Rohatyn). Czernecki Józef, kier. szkoły w Bursztynie (Rohatyn). Salwicki Adam, naucz. szkoły w Rohatynie. Grochal Andrzej, kier. szkoły w Pomoniętach (Rohatyn). Suszyński Władysław, naucz. szkoły w Rohatynie. Dr. Bezuszko Włodzimierz, naucz. seminarjum w Brzeżanach.

II. Rejon egzaminacyjny Czortków.

Prezes: Werber Stanisław, dyrektor seminarjum w Czortkowie.
Zast. Inglot Jan, inspektor szkolny w Czortkowie. Dr. Kassian Józef, nauczyciel seminarjum w Czortkowie.

Członkowie: Antochów Mikołaj, kierownik szkoły w Białej (Czortków). Nowakowski Stanisław, kier. szkoły w Czortkowie. Halkiewicz Artur, naucz. szkoły w Czortkowie. Obertaniec Andrzej, naucz. szkoły w Czortkowie. Zajączkowska Walerja, kier. szkoły w Czortkowie. Skotnicki Wawrzyn, kier. szkoły w Czortkowie. Sojkowa Marja Ludwika, naucz. szkoły w Jagielnicy (Czortków). Krzyżanowski Stanisław, kier. szkoły w Ułaszkowcach (Czortków). Majewski Wincenty, kier. szkoły w Kozowej (Czortków). Późniak Tadeusz, inspektor szkolny w Buczaczu. Keffermüllerowa Marja, kier. szkoły w Buczaczu. Drozdowski Stanisław, kier. szkoły w Baryszu (Buczacz). Pogorzelska Franciszka, naucz. szkoły w Buczaczu. Bokłak Tomasz, kier. szkoły w Petlikowcach St. (Buczacz). Łukasiewicz Stanisław, kier. szkoły w Potoku Złotym (Buczacz). Lewicki Bronisław, kier. szkoły w Trybuchowcach (Buczacz). Hodoly Czesław, kier. szkoły w Uściu Zielonem (Buczacz). Michalik Karol, insp. szkolny w Borszczowie. Krzeczkowski Włodzimierz, kier. szkoły w Bilczu Złotym (Borszczów). Solecka Stefanja, naucz. szkoły w Borszczowie. Stelmach Józef, kier. szkoły w Borszczowie. Malicki Włodzimierz, naucz. szkoły w Borszczowie. Sołonynka Atanazy, kier. szkoły w Iwankowie (Borszczów).

Zaklika Stanisław, kier. szkoły w Mielnicy (Borszczów). Bednarski Marjan, kier. szkoły w Skale (Borszczów). Sahajdak Stefan, kier. szkoły w Zalesiu (Borszczów). Kościelny Jan, insp. szkolny w Kopyczyńcach. Langer Władysław, kierownik szkoły w Chorostkowie (Kopyczyńce). Kotowicz Franciszek, kier. szkoły w Husiatynie (Kopyczyńce). Józefczuk Stanisław, naucz. szkoły w Husiatynie (Kopyczyńce). Szeliga Witołd, kier. szkoły w Jabłonówce (Kopyczyńce). Dumanowski Włodzimierz, kier. szkoły w Kociubińcach (Kopyczyńce). Piśkiewicz Bronisława, kier. szkoły w Kopyczyńcach. Chlamtacz Karol, kier. szkoły w Suchostawach (Kopyczyńce). Towarnicki Jan, naucz. semin. w Czortkowie. Staszkiewicz Jan, kier. szkoły w Uhryniu (Czortków). Sojka Władysław, kier. szkoły w Jagielnicy (Czortków). Padlewski Jan, naucz. szkoły w Potoku Złotym (Buczacz). Żukowski Antoni, kier. szkoły w Koropcu (Buczacz).

III. Rejon egzaminacyjny Jaworów.

Prezes: Marja Hałaszyńska, przełożona państw. seminarjum w Jaworowie. Zast. Taras Ludwik, insp. szkolny w Jaworowie.

Członkowie: Tylawska Marja, kier. szkoły w Jaworowie. Panesz Franciszek, naucz. szkoły w Jaworowie. Śliwiński Filip, kier. szkoły w Jaworowie. Niebelczuk Katarzyna, naucz. szkoły w Jaworowie. Jasielski Karol, kier. szkoły w Jaworowie. Utzig Jakób, insp. szkolny w Lubaczowie. Furtek Józef, kier. szkolny w Oleszycach (Lubaczów). Ukraiński Eustachy, naucz. szkoły w Lubaczowie. Sobolska Aleksandra, naucz. szkoły w Lubaczowie. Stawnicza Aleksandra, naucz. semin. w Jaworowie. Zającówna Marja, naucz. semin. w Jaworowie.

IV. Rejon egzaminacyjny Kołomyja.

Prezes: Dr. Marja Krupińska, przełożona państw. seminarjum w Kołomyi.
Zast. Białowąs Antoni, insp. szkolny w Kołomyi. Ks. Dallinger Leopold, naucz. sem. ż. w Kołomyi.

Członkowie: Bednarski Bronisław, naucz. szkoły w Kosowie. Migocki Leopold, kierownik szkoły w Kutach (Kosów). Salwarowski Antoni, kier. szkoły w Kosowie Starym (Kosów). Wilgosiewicz Franciszek, kier. szkoły w Pistyniu (Kosów). Hordyńska Helena, naucz. szkoły w Kutach (Kosów). Nowosadowa Walerja, kier. szkoły w Kosowie. Stauferówna Józefa, kier. szkoły w Zabłotowie (Śniatyn). Tomaszewski Józef, kier. szkoły w Zabłotowie (Śniatyn). Aftarczuk Józef, kier. szkoły w Śniatynie. Krenzlowa Janina, kier. szkoły w Śniatynie. Tryszczyła Jan, kier. szkoły w Kołomyi. Zademski Franciszek, kier. szkoły w Kołomyi. Rękas Tadeusz, naucz. szkoły w Kołomyi. Niedzielski Markjan, kier. szkoły w Kołomyi. Sheybalówna Romana, kier. szkoły w Kołomyi. Kenner Aleksander, kier. szkoły w Kołomyi. Świtalski Władysław, kier. szkoły w Kołomyi. Dobrjański Leon, naucz. semin. w Kołomyi. Dr. Rychlicki Jan, naucz. semin. w Kołomyi. Schweitzerówna Jadwiga, naucz. szkoły ćwiczeń w Kołomyi. Skałowska Zofja, naucz. szkoły ćwiczeń w Kołomyi. Sokołowski Jan, naucz. semin. w Kołomyi. Wiśmierski Franciszek, naucz. semin. w Kołomyi. Girzejowski Józef, kier. szkoły w Gwoździcu (Kołomyja). Kossar Roman, kier. szkoły w Kluczowie Wielkim (Kołomyja). Nowosad Eustachy, inspektor szkolny w Kosowie. Stułkowski Hilary, inspektor szkolny w Śniatynie. Nowosadowa Walerja, kier. szkoły w Kosowie. Hordyński Juljan, kier. szkoły w Kutach (Kosów).

V. Rejon egzaminacyjny Krosno.

Prezes:

Zast. Urbański Wiktor, insp. szk. w Krośnie. Sożyński Rudolf, kier. sem. w Krośnie. Jabłoński Piotr, naucz. sem. w Krośnie.

Członkowie: Bąkowski Antoni, inspektor szkolny w Brzozowie. Scholz Karol, kier. szkoły w Brzozowie. Kranz Karol, kier. szkoły w Jasienicy (Brzozów). Wojnarówna Monika, kier. szkoły w Dynowie (Brzozów). Błaszczakówna Marja, naucz. szkoły w Brzozowie. Bednarski Antoni, kier. szkoły w Dukli (Krosno). Kozioł Andrzej, kier. szkoły w Korczynie (Krosno). Gonet Franciszek, naucz. szkoły w Krośnie. Kubit Jan, naucz. szkoły w Krośnie. Niedzielska Marja, kier. szkoły w Krośnie. Probulska Stanisława, naucz. szkoły w Krośnie. Wierdakówna Marja, naucz. szkoły w Krośnie. Kuliżanka Helena, naucz. szkoły w Krośnie. Stanek Walenty, kier. szkoły w Krościenku Niż. (Krosno). Jasiński Ludwik, inspektor szkolny w Lesku. Bischówna Helena, kier. szkoły w Lesku. Krechowicz Teofil, kier. szkoły w Lesku. Szemelowski Antoni, inspektor szkolny w Sanoku. Haduch Leon, kier. szkoły w Sanoku. Stelczykówna Kazimiera, naucz. szkoły w Sanoku. Małys Ludwik, kier. szkoły w Rymanowie. (Sanok). Wasylewiczówna Matylda, kier. szkoły w Sanoku. Sandecki Roman, naucz. szkoły w Sanoku. Kreowski Władysław, kier. szkoły w Sanoku. Ginter Wojciech, naucz. semin. w Krośnie. Gul Jan, naucz. sem. w Krośnie. Lenart Jan, naucz. sem. w Krośnie. Szafrański Andrzej, naucz. sem. w Krośnie. Zych Franciszek, naucz. sem. w Krośnie.

VI. Rejon egzaminacyjny Lwów.

Prezes: Artur Kopacz, dyrektor P. K. N.

Zast. Zimmermann Kazimierz, dyrektor Państw. Sem. Naucz. Męs. we Lwowie. Androchowicz Ambroży, dyrektor II. Państw. Sem. Naucz. Żeń. we Lwowie. Dworski Stanisław, inspektor szkolny we Lwowie. Jaworczykowski Zygmunt, naucz. sem. m. we Lwowie.

Członkowie: Kulczycki Michał, insp. szkolny we Lwowie (powiat). Czyżewicz Roman, kier. szkoły w Brzuchowicach (Lwów). Jarosz Kazimierz, kier. szkoły w Zimnej Wodzie (Lwów). Ozimkowa Marja, naucz. szkoły w Szczercu (Lwów). Unolt Edmund, insp. szkolny w Gródku Jag. Haas Bolesław, kier. szkoły w Janowie (Gródek). Zaleski Marcin, kier. szkoły w Gródku. Kostrzębski Jan, naucz. szkoły w Gródku. Drohomirecki Piotr, kier. szkoły w Obroszynie (Gródek). Ohly Jan, insp. szkolny w Bóbrce. Gromadzki Władysław, kierownik szkoły w Bóbrce. Huczek Edward, naucz. szkoły w Chodorowie (Bóbrka). Diduszko Jan, naucz. szkoły w Mikołajowie (Bóbrka). Zieglerówna Józefa, naucz. szkoły w Chodorowie (Bóbrka). Bosaków Michał, kier. szkoły w Wodnikach (Bóbrka). Żychiewicz Marjan, insp. szkolny w Żółkwi. Wojtowicz Jan, kier. szkoły w Żółkwi. Madejska Stanisława, naucz. szkoły w Żółkwi. Łuczkiewiczówna Marja, kier. szkoły w Żółkwi. Adamowska Janina, naucz. szkoły w Mostach (Żółkiew). Ederówna Jadwiga, naucz. szkoły w Żółkwi. Wańczura Alojzy, zastępca insp. we Lwowie. Bereś Antoni, kierownik szkoły we Lwowie. Kopystyńska Stanisława, kierowniczka szkoły we Lwowie. Opałek Mieczysław, kierownik szkoły we Lwowie. Pańków Stefan, kierownik szkoły we Lwowie. Stankiewicz Józef, kierownik szkoły we Lwowie. Nowakowski Wła-

dysław, kierownik szkoły we Lwowie. Rzepecka Marja, nauczycielka szkoły we Lwowie. Prydówna Walerja, nauczycielka szkoły we Lwowie. Balicki Jan, nauczyciel szkoły we Lwowie. Romanica Stanisław, kierownik szkoły we Lwowie. Skalska Jadwiga, nauczycielka szkoły we Lwowie. Wysoczyńska Stefanja, kierowniczka szkoły we Lwowie. Hilkowa Emeryka, nauczycielka szkoły we Lwowie. Beń Bazyli, kier. szkoły we Lwowie. Nadalińska Kazimiera, kierowniczka szkoły we Lwowie. Arnoldowa Franciszka, naucz. szkoły ćwiczeń we Lwowie. Bałłabanówna Marja, nauczycielka szkoły ćwiczeń we Lwowie. Dr. Budzianowski Władysław, nauczyciel gimnazjum we Lwowie. Dr. Czubaty Mikołaj, nauczyciel seminarjum we Lwowie. Grabowski Adam, nauczyciel szkoły ćwiczeń we Lwowie. Haluza Antoni, nauczyciel seminarjum we Lwowie. Janelli Walerja, nauczycielka P. K. N. we Lwowie. Dr. Kisielewski Konstanty, nauczyciel seminarjum we Lwowie. Kozietulski Czesław, nauczyciel P. K. N. we Lwowie. Krzakowska Marja, nauczycielka seminarjum we Lwowie. Lubczyński Józef, nauczyciel seminarjum we Lwowie. Mrycówna Olga, nauczycielka seminarjum we Lwowie. Reutówna Marja, kier. szk. pow. we Lwowie. Dr. Słowikowska Stanisława, nauczycielka szkoły we Lwowie. Dr. Stankiewicz Janina, nauczycielka sem. we Lwowie. Dr. Włodkówna Jadwiga, nauczycielka sem. we Lwowie. Wojcikówna Jadwiga, nauczycielka sem. we Lwowie. Cegielski Roman, naucz. sem. we Lwowie. Kwiatkowski Juljan, insp. szkolny w Żydaczowie. Kumiężanka Kazimiera, kier. szkoły w Żydaczowie. Neheba Stanisława, kier. szkoły w Rozdole (Żydaczów). Wajda Teodor, kier. szkoły w Mikołajowie n. Dn. (Żydaczów). Brück Kazimierz, kier. szkoły w Żurawnie (Żydaczów). Kubrycht Stanisław, kier. szkoły w Rudzie (Żydaczów). Skałenyj Teofil, naucz. szkoły w Żydaczowie. Bieniowski Stanisław, insp. szkolny w Brodach. Herman Grzegorz, naucz. szkoły w Starobrodach (Brody). Czajkówna Karolina, naucz. szk. powsz. w Brodach. Wittek Stefanja, kier. szk. powsz. w Brodach. Witwicki Leon, naucz. szk. powsz. w Brodach. Maryniak Michał, kier szkoły w Podkamieniu (Brody). Kuchciak Maciej, zast. insp. szk. we Lwowie.

VII. Rejon egzaminacyjny Przemyśl.

Prezes: Zaremba Emil, dyr. sem. w Przemyślu.

Zast. Fischer Karol, insp. szk. w Przemyślu. Melchertówna Janina, naucz. seminarjum w Przemyślu.

Członkowie: Mędrzycki Stanisław, inspektor szkolny w Dobromilu. Górnicki Jan, kier. szkoły w Nowem Mieście (Dobromil). Kusiak Grzegorz, kier. szkoły w Birczy (Dobromil). Silbert Jan, kier. szkoły w Dobromilu. Bem Mieczysław, insp. szkolny w Jarosławiu. Czyżewicz Marja, kier. szkoły w Jarosławiu. Jenke Walenty, kier. szkoły w Jarosławiu. Łączkowska Jadwiga, naucz. szkoły w Jarosławiu. Sierpniewska Marja, kier. szkoły w Jarosławiu. Smoczkiewicz Marja, naucz. szkoły w Jarosławiu. Wiśniak Józef, insp. szkolny w Mościskach. Andres Józef, kier. szkoły w Radochońcach (Mościska). Ciecierska Janina, naucz. szkoły w Sądowej Wiszni (Mościska). Głuszkiewicz Jan, kier. szkoły w Sądowej Wiszni (Mościska). Haszlakiewicz Stanisław, kier. szkoły w Mościskach. Dobrzańska Zofja, naucz. szkoły w Przemyślu. Ducheński Stefan, kier. szkoły w Przemyślu. Fedyk Leopold, kier. szkoły w Medyce (Przemyśl). Gładysz Stefan, kier. szkoły w Niżankowicach. (Przemyśl). Hałdys Michał, naucz. szkoły w Przemyślu. Hanulanka Zofia, kier. szkoły

w Przemyślu. Januszowa Michalina, naucz. szkoły w Przemyślu. Justówna Adela, kier. szkoły w Przemyślu. Malec Emil, kier. szkoły w Przemyślu. Nowosielska Wanda, kier. szkoły w Przemyślu. Prochazkówna Wanda, naucz. szkoły w Przemyślu. Złotnicki Eugenjusz, kier. szkoły w Przemyślu. Kiełtyczyna Ludwika, naucz. szk. ćw. w Przemyślu. Kirsch Marjan, naucz. sem. w Przemyślu. Kotysowa Helena, naucz. szk. ćw. w Przemyślu. Sykalina Honorata, naucz. szk. ćw. w Przemyślu. Ziemska Helena, naucz. sem. w Przemyślu. Żmurkówna Eugenja, naucz. sem. w Przemyślu. Ciećkiewicz Józef, kier. szk. w Markowej (Przeworsk). Topij Stanisław, naucz. szk. w Przeworsku. Mielnicka Łucja, naucz. szk. w Przeworsku. Sławińska Marja, kier. szk. w Przeworsku. Ulatowska Marja, naucz. szk. w Przeworsku.

VIII. Rejon egzaminacyjny Rzeszów.

Prezes: Wołowiec Marcin, dyrektor sem. m. w Rzeszowie.

Zast. Mróz Michał, insp. szkolny w Rzeszowie. Dr. Ruczka Adam. kier. sem. pryw. w Rzeszowie. Jan Kolanko, kier. szkoły w Rzeszowie.

Członkowie: Krysakowski Henryk, inspektor szkolny w Strzyżowie. Lubowiecki Jan, insp. szkolny w Łańcucie. Tomanek Stefan, insp. szkolny w Kolbuszowej. Auriga Rudolf, kierownik szkoły w Głogowie (Rzeszów). Kulpińska Marja, kier. szkoły w Rzeszowie. Mazur Ferdynand, kier. szkoły w Rzeszowie. Rożkiewicz Wilhelm, kier. szkoły w Rzeszowie. Węglowska Marja, kier. szkoły w Rzeszowie. Kwiatek Edward, kier. szkoły w Łańcucie. Klus Tomasz, kier. szkoły w Wysokiej (Łańcut). Drzewicki Józef, kier. szkoły w Grodzisku Dob. (Łańcut). Chrzan Kazimierz, kier. szkoły w Łańcucie. Nowakowska Helena, nauczycielka szkoły w Czudcu (Strzyżów). Piterowa Marja, naucz. szkoły w Strzyżowie. Świętoń Tadeusz, naucz. szkoły w Strzyżowie. Szwarc Eugenjusz, kier. szkoły w Frysztaku (Strzyżów). Januszewski Wacław, kier. szkoły w Kolbuszowej. Przybyło Stanisław, kier. szkoły w Kolbuszowej. Babkówna Natalja, naucz. szkoły w Kolbuszowej. Tycholis Józef, kier. szk. w Szufnarowej (Strzyżów). Pecka Emil, kier. szkoły w Woli Zgłobieńskiej (Rzeszów). Pivirotto Kazimierz, naucz. szk. ćw. w Rzeszowie. Porębski Józef, naucz. szk. ćw. w Rzeszowie. Chruściel Stanisław, naucz. sem. w Rzeszowie. Sanecki Walenty, naucz. szk. w Rzeszowie. Łaszewski Ludwik, naucz. sem. w Rzeszowie. Ulewicz Władysław, naucz. sem. w Rzeszowie. Kopczyk Paweł, naucz. sem. m. w Rudniku n/S. (Nisko). Golański Kazimierz, naucz. sem. m. w Rudniku n. S. (Nisko). Ley Dyonizy, naucz. sem. m. w Rudniku n. S. (Nisko). Orłowski Mikołaj, naucz. sem. m. w Rudniku n. S. (Nisko). Rufer Adolf, kier. szkoły w Nisku. Weissowa Helena, kier. szkoły w Tarnobrzegu. Wnękowska Janina, naucz. szkoły w Baranowie (Tarnobrzeg). Wójtowicz Franciszek, kier. szkoły w Jadachach (Tarnobrzeg). Dul Andrzej, kier. szkoły w Chwałowicach (Tarnobrzeg). Górski Bogusław, kier. szk. w Rudniku n. S. (Nisko). Polańska Stanisława, naucz. sz. w Rudniku n. S. (Nisko). Zimmerman Karol, kier. sem. naucz. w Rudniku n. S. (Nisko). Grodzicki Franciszek, insp. szkolny w Tarnobrzegu.

IX. Rejon egzaminacyjny Sambor.

Prezes: Jastrębski Józef, dyrektor seminarjum męskiego w Samborze.

Zast. Sokołowski Michał, insp. szk. w Samborze. Melnarowicz Mateusz, insp. szkolny w Drohobyczu.

Członkowie: Rarutkiewicz Helena, nauczycielka szkoły w Borysławiu (Drohobycz). Leszczyńska Jadwiga, kier. szkoły w Borysławiu (Drohobycz). Krajczyk Piotr, nauczyciel szkoły w Borysławiu (Drohobycz). Skulicz Stefanja, naucz. szkoły w Wolance (Drohobycz). Gołębiowski Jan, kier. szkoły w Borysławiu (Drohobycz). Chimińska Antonina, kier. szkoły w Komarnie (Rudki). Honc Andrzej, kier. szkoły w Chłopach (Rudki). Koneczny Jan, inspektor szkolny w Starym Samborze. Dufrat Marja, kier. szkoły w Starym Samborze. Ignatowiczowa Jadwiga, kier. szkoły w Samborze. Skulicz Zofja, naucz. szkoły w Samborze. Decko Michał, kier. szkoły w Samborze. Byrka Elżbieta, kier. szkoły w Samborze. Frankowski Józef, naucz. szkoły w Samborze. Tchórzelski Edward, kierownik szkoły w Drohobyczu. Herwówna Stanisława, nauczycielka szkoły w Drohobyczu. Piliński Stanisław, kierownik szkoły w Wolance (Drohobycz). Bereźnicki Władysław, inspektor szkolny w Turce n. Str. Szeremeta Prokop, kierownik szkoły w Turce n. Str. Kuźma Michał, kier. szkoły w Turce n. Str. Horak Roman, naucz. szkoły w Turce n. Str. Kleszczyński Zygmunt, kier. szkoły w Rumnie (Rudki). Chomin Michał, kier. szkoły w Rudkach. Choma Władysław, naucz. sem. w Samborze. Wytyczak Franciszek, naucz. szk. ćwiczeń w Samborze. Emmerich Stanisław, naucz. sem. w Samborze. Malinowski Stanisław, naucz. sem. w Samborze. Rudnicki Stanisław, naucz. sem. w Samborze. Piątkowski Aleksander, naucz. szkoły w Rudkach. Łychicki Nazar naucz. sem. w Samborze. Grzybowski Franciszek, kier. szk. w Synowódzku W. (Skole). Łytwyn Bazyli, kier. szk. w Tucholce (Skole). Topolnicki Eugenjusz, naucz. szk. w Skolem. Chmułówna Olga, kier. szkoły w Skolem. Bulandówna Stanisława, nacz. szk. w Skolem. Burghardt Jan, kier. szk. w Stryju. Hirsch Henryk, insp. szk. w Stryju. Danyłyszyn Bazyli, naucz. szk. w Stryju. Garbacki Jakób, kier. szk. w Stryju. Delawska Helena, naucz. szk. w Stryju. Swobodówna Józefa, naucz. szk. w Stryju. Wolańska Aniela, kier. szk. w Stryju.

X. Rejon egzaminacyjny Sokal.

Prezes: vacat.

Zast. Romanowski Józef, kierownik seminarjum państw. męskiego w Sokalu. Nowak Marjan, inspektor szkolny w Sokalu. Cwenar Stanisław, naucz. sem. w Sokalu.

Członkowie: Kisielewiczowa Olga, kierowniczka szkoły w Sokalu. Szewczyk Franciszek, insp. szkolny w Radziechowie. Holdenmayer Franciszek, kier. szkoły w Pawłowie (Radziechów). Janusz Michał, kierownik szkoły w Chołojowie (Radziechów). Pełka Stanisław, kierownik szkoły w Radziechowie. Gołębiowski Franciszek, insp. szkolny w Rawie Ruskiej. Nowotny Franciszek, naucz. gimn. w Rawie Ruskiej. Furtak Aleksander, naucz. gimn. w Rawie Ruskiej. Till Feliks, kier. szkoły w Potyliczu (Rawa Ruska). Ciesielski Teofil, kierownik szkoły w Bełzcu (Rawa Ruska). Demiańczyk Jerzy dr., naucz. semin. w Sokalu. Dembicki Wiktor, naucz. szkoły ćw. w Sokalu. Górniak Jan, naucz. szkoły ćw. w Sokalu. Starzecki Władysław, nauczyciel semin. w Sokalu. Szostak Eugenjusz, kier. szkoły w Bełzie (Sokal). Mandyczewski Eugenjusz, insp. szkolny w Kamionce Strum. Tokarzewska Jadwiga, kier. szkoły w Busku (Kam. Str.). Strokonowa Helena, naucz. szkoły w Busku (Kam. Str.). Łuciów Stanisław, kier. szkoły w Busku (Kam. Str.). Szymański Bolesław, naucz. szkoły w Kamionce Str. Wachtel Franciszek, naucz. szkoły w Kamionce Str.

XI. Rejon egzaminacyjny Stanisławów.

Prezes: Drabik Władysław, dyrektor sem. męskiego w Stanisławowie.

Zast. Furmankiewicz Wawrzyniec, insp. szkolny w Stanisławowie. Stefanów Marjan, kier. żeń. sem. w Stanisławowie. Assing Genowefa, naucz. żeń. sem. w Stanisławowie.

Członkowie: Śliwiński Zygmunt, inspektor szkolny w Bohorodczanach. Uciurkiewicz Józef, kierownik szkoły w Bohorodczanach. Poczatko Bronisław, kier. szkoły w Sołotwinie (Bohorodczany). Kostecki Bronisław, kier. szkoły w Łyscu (Bohorodczany). Fischer Amalja, naucz. szkoły w Łyśćcu (Bohorodczany). Kowaliszyn Eugenjusz, inspektor szkolny w Dolinie. Parylle Emil, kierownik szkoły w Bolechowie (Dolina). Klessnerówna Stanisława, kier. szkoły w Dolinie. Kostawiecka Janina, naucz. szkoły w Dolinie. Łosiówna Urszula, naucz. szkoły w Bolechowie (Dolina). Szteń Włodzimierz, kier. szkoły w Dolinie. Luter Franciszek, inspektor szkolny w Kałuszu. Kurdydyk Onufry, kier. szkoły w Kałuszu. Dąbrowska Kazimiera, kier. szkoły w Kałuszu. Kunicka Teofila, kierowniszka szkoły w Nadwórnej. Zawadowki Michał, kierownik szkoły w Nadwórnej. Borkowski Piotr, kierownik szkoły w Łanczynie (Nadwórna). Borkowska Janina, nauczycielka szkoły w Łanczynie (Nadwórna). Kruszelnicki Jan, nauczyciel szkoły w Delatynie (Nadwórna). Gajkowski Alojzy, kierownik szkoły w Stanisławowie. Hubertówna Marja, kier. szkoły w Stanisławowie. Drohomirecka Janina, naucz. szkoły w Stanisławowie. Jaroszewska Stanisława, naucz. szkoły w Stanisławowie. Misiołkówna Marja, kier. zkoły w Stanisławowie. Zając Michał, kier. szkoły w Haliczu (Stanisławów). Piławski Teodor, naucz. szkoły w Stanisławowie. Białous Michał, kier. szkoły w Stanisławowie. Kandiuk Stefan, nauczyciel szkoły w Stanisławowie. Kamińska Stanisława, naucz. szkoły ćw. w Stanisławowie. Bagier Władysław, naucz. sem. w Staniławowie. Szafrański Franciszek, naucz. szkoły ćw. w Stanisławowie. Kamiński Włodzimierz, naucz. szkoły ćw. w Stanisławowie. Ilczyszyn Aleksander, naucz. zkoły ćw. w Stanisławowie. Sowówna Romana, naucz. szkoły w Stanisławowie. Mołczanowski Kasper, inspektor szkolny w Tłumaczu. Dębiec Michał, naucz. szkoły w Tłumaczu. Marek Jan, naucz. szkoły w Tłumaczu. Daszkiewicz Stanisław, naucz. szkoły w Tłumaczu. Wiszniewska Olga, p. o. kier. szkoły w Tłumaczu. Pawliszyn Józef, naucz. szkoły w Niżniowie (Tłumacz). Pawłowska Zofja, naucz. sem. naucz. ż. w Stanisławowie. Hargesheimer Zofja, naucz. sem. naucz. ż. w Stanisławowie. Capi Władysław, kier. szkoły w Niżniowie (Tłumacz).

XII. Rejon egzaminacyjny Tarnopol.

Prezes: Leopold Hołubowicz, dyrektor państwowego seminarjum naucz. męsk. w Tarnopolu.

Zast. Błoński Stanisław, inspektor szkolny w Tarnopolu. Thienel Franciszek, naucz. sem. m. w Tarnopolu. Czabarowski Józef, kierownik szkoły w Tarnopolu.

Członkowie: Burkiewicz Emil, naucz. szkoły w Tarnopolu. Frank Edward, naucz. szkoły w Tarnopolu. Garbiak Zenon, naucz. sem. w Tarnopolu. Joch Antoni, naucz. sem. w Tarnopolu. Kowalczuk Mikołaj, naucz. sem. w Tarnopolu. Kruczkowski Aleksander, naucz. sem. w Tarnopolu. Kuciel Jarosław, naucz. sem. w Tarnopolu.

Siwy Stanisław, naucz. sem. w Tarnopolu. Siwy Władysław, naucz. sem. w Tarnopolu. Zając Grzegorz, naucz. sem. w Tarnopolu. Złochowski Wiktor, kier. prac. szk. w Tarnopolu. Blicharski Wojciech, kierownik szkoły w Mikulińcach (Tarnopol). Ossowska Marja, kier. szkoły w Złoczowie. Iwaszkiewicz Józef, kierownik szkoły w Zbarażu. Kanas Franciszek, kierownik szkoły w Zbarażu. Bonczar Józef, inspektor szkolny w Zborowie. Spittal Stefanja, kier. szkoły w Załoźcach (Zborów). Granżan Stanisław, kier. szkoły w Strusowie (Trembowla). Machalski Andrzej, kier. szkoły w Łoszniowie (Trembowla). Dutkowski Piotr, kierownik szkoły w Grzymałowie (Skałat). Wyrozumski Józef, kier. szkoły w Skałacie. Głowacki Józef, inspektor szkolny w Złoczowie. Trojnar Piotr, inspektor szkolny w Trembowli. Samborski Antoni, inspektor szkolny w Zbarażu. Kaczkowski Edward, naucz. szkoły w Tarnopolu. Sakaluk Paweł, nauczyciel szkoły w Tarnopolu. Złochowski Edward, nauczyciel szkoły w Tarnopolu. Dłużniewska Stanisława, kierowniczka szkoły w Tarnopolu. Brykowicz Stefanja, nauczycielka szkoły w Tarnopolu. Staryk Jan, kier. szkoły w Kaczanówce (Tarnopol). Hubert Maks, kier. szkoły w Ostapiu (Skałat). Łabucki Marjan, kier. szkoły w Podwołoczyskach (Skałat). Armeńska Amalja, kier. szkoły w Podwołoczyskach (Skałat). Wisiecki Jan, kier. szkoły w Skałacie. Łaban Stefan, kier. szkoły w Starym Skałacie (Skałat). Ossowski Maciej, kier. szkoły w Toustem (Skałat). Wankiewicz Józef, nauczyciel szkoły w Zbarażu. Bieganowski Franciszek, kier. szkoły w Darachowie (Trembowla). Machalski Andrzej, kier. szkoły w Łoszniowie (Trembowla). Lenard Józef, naucz. szkoły w Łoszniowie (Trembowla). Orkuszowa Marja, kier. szkoły w Młyniskach (Trembowla). Obmiński Leon, kier. szkoły w Trembowli. Tichy Józefa, kier. szkoły w Trembowli. Zwetschek Eugenjusz, kier. szkoły w Sadach (Trembowla). Tomaszewski Paweł, kier. szkoły w Jeziernej (Zborów). Phyhoda Stefan, naucz. szkoły w Jeziernej (Zborów). Zawadowska Helena, naucz. szkoły w Zborowie. Szubelak Józef, kier. szkoły w Białym Kamieniu (Złoczów). Kobiakówna Janina, naucz. szkoły w Krasnem (Złoczów). Skarbek Michał, kier. szkoły w Olesku (Złoczów). Czerwiński Stanisław, kier. szkoły w Sasówce (Złoczów). Łesiuk Aleksy, kier. szkoły w Sokołówce (Złoczów. Karzyński Józef, naucz. szkoły w Złoczowie. Semenyszyn Łukasz, naucz. szkoły w Zalesiu (Złoczów). Jamioł Karol, naucz. szkoły w Złoczowie. Bryła Karol, zast. insp. szkol. w Tarnopolu.

XIII. Rejon egzaminacyjny Zaleszczyki.

Prezes: Mysłowski Emil, dyrektor państwowego seminarjum naucz. męsk. w Zaleszczykach.

Zast. Jan Rygiel, inspektor szkolny w Zaleszczykach. Eugenjusz Kotowicz, nauczyciel państw. sem. naucz. męsk. w Zaleszczykach.

Członkowie: Pietrakiewicz Antoni, naucz. szkoły w Zaleszczykach. Rajnochowa Franciszka, kier. szkoły w Horodence. Stebnowska Alojza, naucz. szkoły w Horodence. Czarkowski Marceli, kier. szkoły w Horodence. Jordan Kazimierz, naucz. szkoły w Horodence. Rześniowski Władysław, kier. szkoły w Obertynie (Horodenka). Wasyłyszyn Jan, naucz. szkoły w Horodence. Garlicki Stanisław, inspektor szkolny w Horodence. Zatwarnicka Eugenja, kier. szkoły w Zaleszczykach. Zatwarnicka Marja, naucz. szkoły w Zaleszczykach. Łoziński Stanisław, naucz. szkoły w Zaleszczykach. Schwartz Józef, nauczyciel semin. w Zaleszczykach. Staszkiewicz Jan, nauczyciel w Zaleszczykach.

Koszta przejazdu p. o. wizytatorów.

Nr. O. 387/32. Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 20 lutego 1932 Nr. I. R. 1253/32 zezwoliło na zwrot kosztów przejazdu w I-ej klasie kolei osobom, pełniącym obowiązki wizytatorów, gdy towarzyszą kuratorowi w podróżach służbowych wizytacyjnych.

Charakter podróży, oraz odbycie jej z kuratorem, stwierdza ten ostatni, na rachunku podróży p. o. wizytatora.

Zarządzenie niniejsze ma zastosowanie do tych p. o. wizytatorów, których legitymacje służbowe uprawniają do ulgowego przejazdu w I-ej klasie kolei, a którym według obowiązujących rozporządzeń przysługuje zwrot ceny biletu klasy II-ej.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

Wykluczeni.

Nr. II. 853/32. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 4 stycznia 1932 r. Nr. II. S. 21891/31 oznajmiło w związku z okólnikiem Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 29 sierpnia 1931 Nr. II. 11786/31 [1]), że Grabowski Włodzimierz, urodzony w Jaworowie (pow. Jaworów, woj. lwowskie) dnia 23 sierpnia 1909 r., religji grecko-katolickiej, b. uczeń klasy siódmej gimnazjum im. J. Makoweja Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Jaworowie, nie może być przyjęty do szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych, ani dopuszczony do egzaminu w zakresie tych szkół bez zezwolenia Ministerstwa.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

Nr. II. 20919/31. Nie zezwalam na przyjęcie do szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich państwowych i prywatnych w okręgu szkolnym lwowskim Marji Hewko, uczenniny kl. VIII. prywatnego gimnazjum żeńskiego U. P. T. w Tarnopolu, urodzonej 9 marca 1910 w Dobromirce, pow. Zbaraż, religji grecko-kat.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

---

[1]) Tym okólnikiem Kuratirjum O. S. Lw. wykluczyło W. Grabowskiego od studjum publicznego i prywatnego we wszystkich szkołach średnich ogól.-kształ., seminarjach nauczycielskich.

Część druga.

Inż. Bronisław LIS (Lwów).

O porażeniach elektrycznych *).

Liczne wypadki porażeń elektrycznych, o których tu i ówdzie dowiadujemy się z prasy codziennej i czasopism technicznych, są ostrzeżeniem, że należy na nie baczniejszą zwrócić uwagę ogółu nauczycielstwa i młodzieży szkolnej.

Wzrastające zapotrzebowanie i zastosowanie elektryczności w miarę rozpowszechniania się urządzeń elektrycznych powoduje również wzrost liczby porażeń elektrycznych, co zostało stwierdzone w krajach silnie zelektryfikowanych, jak w Szwajcarji, Austrji, Niemczech, Szwecji i Norwegji. W krajach tych prowadzi się i ogłasza urzędowe statystyki porażeń elektrycznych.

W Polsce nie prowadzi się narazie urzędowej statystyki porażeń, z tego powodu brak pod tym względem dokładnych danych. Ustalono jednak, że w kopalniach na Górnym Śląsku miało miejsce w roku 1929-ym 27 wypadków porażeń, w tem 9 śmiertelnych.

Przytoczone dane odnoszą się tylko do Górnego Śląska i nie uwzględniają wypadków w innych miejscach pracy oraz w mieszkaniach. Nie dają zatem poglądu na całokształt wypadków w całej Polsce. Opierając się na krótkich wzmiankach prasy codziennej i uwzględniając niski stopień elektryfikacji w Polsce, możemy słusznie przypuszczać, że ilość porażeń elektrycznych jest stosunkowo większa u nas niż w poprzednio wymienionych krajach.

Zastanawiając się bliżej nad sprawą porażenia prądem, postarajmy się odpowiedzieć, na podstawie dotychczasowych obserwacyj i badań, na następujące pytania:

1) Jakie natężenie prądu jest śmiertelne, 2) Jakie napięcie jest niebezpieczne, 3) W jakich ookolicznościach można ulec porażeniu prądem, 4) Jakie są następstwa porażenia elektrycznego, 5) Co odczuwa człowiek porażony prądem, 6) Jak należy ratować porażonego i jak strzec się przed porażeniami elektrycznemi.

Przekonano się, że objawy porażenia prądem są wywołane przez ruch elektryczności czyli natężenie prądu. Wielkość natężenia prądu, które jest śmiertelne, trudno ustalić i ująć w reguły liczbowe. Wielkość ta zależy od wielu czynników, a przedewszystkiem od stanu psychicznego i fizjologicznego człowieka w chwili porażenia. Można przyjąć za pewnik, że natężenie prądu równe jednej setnej ampera jest już śmiertelne, jednak nie u wszystkich osobników. Największe niebezpieczeństwo zdaje się zachodzić przy prądzie 0,14 A. Większe natężenia prądu niekoniecznie muszą powodować śmierć. Stwierdzono, że przy wystąpieniu silnych oparzeń, które są spowodowane znacznemi natężeniami prądu, wypadki porażenia nie są śmiertelne i przeciwnie przy wypadkach śmiertelnych oparzenia są nieznaczne lub

*) Odczyt wygłoszony dnia 28 stycznia 1932 w Szkole Zawodowo-Dokształcającej im. Staszica, Wydział Mechaniczny we Lwowie.

wcale nie występują. Prądy szybkozmienne są dla człowieka mniej szkodliwe. Najniebezpieczniejszy jest prąd zmienny używany powszechnie do oświetlania, t. j. o 50 okresach na sekundę. Prąd używany w radjotechnice posiada od kilkudziesięciu tysięcy do miljona okresów na sekundę. Silnych prądów szybkozmiennych używa się również w lecznictwie. Nieznana jest jednak granica ilości okresów, od której działanie prądu jest dla człowieka nieszkodliwe.

Tak samo nie można ściśle określić wielkości napięcia, które może być dla życia człowieka niebezpieczne. Zależy to od oporu, jaki ciało człowieka przedstawia przy przepływie prądu elektrycznego. Przekonano się, że opór człowieka niema wartości stałej, lecz waha się w szerokich granicach od kilkuset do kilkudziesięciu tysięcy omów. Największy opór przedstawia skóra, zwłaszcza zgrubiała. Cienka skóra z licznemi otworami potowemi, skóra pokryta potem oraz skóra zawierająca liczne naczynia krwionośne, przedstawia mały stosunkowo opór elektryczny. Dobremi przewodnikami są natomiast mięśnie, nerwy i wszystkie organy wewnętrzne ciała. O wielkości oporu człowieka decyduje stan skóry w miejscu zetknięcia oraz wielkość powierzchni zetknięcia. Znamy przykłady, że monterzy mający spracowane dłonie próbują, dotykając palcami, czy przewody są pod napięciem, względnie ujmują gołemi rękami przy montowaniu przewody pod napięciem bez żadnej szkody dla siebie. Ponieważ zwykle porażenia zachodzą przy dotknięciu ręką jednego przewodu, gdy stoimy nogami na płycie metalowej lub ziemi, przeto opór człowieka zależy nietylko od tego, czy ręka była wilgotna lub sucha, lecz czy bucik i noga w buciku jest sucha, czy też spocona. W drugim wypadku opór maleje, a tem samem prąd przepływający przez ciało rośnie i zachodzi większa możliwość porażenia człowieka. Na wielkość oporu wpływa również stan psychiczny człowieka. Człowiek zmęczony, chory, zmartwiony i przerażony łatwiej może ulec porażeniu. Przestrach człowieka, który niespodzianie dotknął przewodu pod napięciem, jest złym sprzymierzeńcem i obniża bardzo znacznie opór człowieka. Natomiast człowiek spodziewający się porażenia zwiększa opór swego ciała niejako siłą swej woli i przeciwstawia się porażeniu. Przykłady tego mamy w Ameryce, gdzie skazanych na śmierć uśmierca się na krześle elektrycznem prądem wysokiego napięcia. Zdarzały się wypadki, że człowiek stracony w ten sposób, żył dalej i trzeba było egzekucję powtarzać. Znany jest również wypadek porażenia prądem o napięciu 50000 V, który nie pociągnął za sobą śmierci. Możemy powiedzieć, że wszystkie napięcia względnie wszystkie urządzenia elektryczne, z któremi mamy do czynienia w życiu codziennem, są niebezpieczne i mogą z łatwością przyczynić się do śmierci człowieka.

Wszystkie wypadki porażenia elektrycznego możemy podzielić zasadniczo na 3 grupy.

1. Wypadki spowodowane nieuwagą i nieostrożnością przy budowie i ruchu urządzeń elektrycznych.

2. Wypadki spowodowane brakami i wadliwościami instalacyj elektrycznych.

3. Wypadki o charakterze przypadkowym.

Pierwszej kategorji wypadków ulegają technicy, monterzy i inni pracownicy, pracujący przy budowie względnie naprawie urządzeń elektrycz-

nych pod napięciem lub w pobliżu nich oraz obsługujący urządzenia elektryczne będące w ruchu. Mamy tu na myśli urządzenia wykonane wzorowo według obowiązujących przepisów. Przyczyną wypadków jest tylko nieuwaga i nieostrożność poszkodowanego względnie jego pomocników. Można ulec porażeniu przy przeróbkach i dodatkowych robotach przy tablicach rozdzielczych, transformatorach, rozdzielnicach i t. p. będących pod napięciem. Należy uważać, ażeby nie dotknąć ręką, łokciem lub głową przewodu względnie szyn pod napięciem. Możemy uczynić to instynktownie spadając np. z rusztowania, ze słupa linji napowietrznej lub z dachu, ponad którym przechodzą przewody napowietrzne niskiego napięcia. Rzadko zdarza się wypadek, gdzie człowiek chwyta gołe przewody obydwoma rękami. Zwykle następuje styk z jednym przewodem, co pozornie wydaje się mniej niebezpieczne, gdyż obwód zamyka się przez ziemię. Czasami drugi biegun lub przewód ma złą izolację względem ziemi, co powiększa niebezpieczeństwo porażenia. Ważną jest rzeczą na jakiej „ziemi" stoimy i w jakiem obuwiu. Wszystkie metale, żelazo, miedź, mosiądz, woda, kwasy i t. p. dobrze przewodzą prąd elektryczny. Gorzej przewodzi powietrze, wilgotne mury. Nie przewodzi suche szkło, porcelana i suche powietrze. Przewodność betonu i terrakoty zależy od stanu wilgotności powietrza. Buty nie mające długich gwoździ doskonale izolują, jak również sucha drewniania podłoga. Dlatego dobrze jest przy robotach pod napięciem nosić obuwie z gumowemi podeszwami i stawać na gumowym chodniku.

Wypadkom zaliczonym do drugiej kategorji ulegają ci wszyscy, którzy używają elektryczności do oświetlenia, jako siły i do innych celów z powodu braków i wadliwości w instalacjach elektrycznych, wynikających skutkiem fuszerskich robót przy użyciu materjału nieodpowiedniego, czemu mają zapobiegać przepisy i normy elektrotechniczne. Dlatego też elektrownie badają wykonane instalacje przed załączeniem oraz po załączeniu co pewien czas, celem stwierdzenia ich zużycia. Największa ilość wypadków pochodzi od lamp przenośnych używanych w domach. Lampy te posiadają zwykle postument metalowy, z którym zetknąć się może przewód w lampie z powodu uszkodzenia izolacji. Biorąc taką lampę jedną ręką i dotykając drugą ręką wodociągu, radjoaparatu względnie innych przedmiotów metalowych mających połączenie z ziemią możemy być porażeni, gdyż prąd od lampy popłynie przez nasze ciało do ziemi. To samo nam grozi, gdy weźmiemy do jednej ręki żelazko elektryczne lub garnuszek elektryczny załączony do kontaktu i nalewamy do niego wody z wodociągu, mającego przez rury połączenie z ziemią. Również niebezpieczne są wszystkie lampy ręczne używane w warsztatach na normalne napiecie światłowe. W jednej z oranżerji został porażony śmiertelnie ogrodnik używający lampki ręcznej z wyłącznikiem i zwykłą oprawką z siatką ochronną. Dlatego przepisy wymagają, ażeby takie lampy były zasilane napięciem zniżonem do 24 V, i miały sznur w specjalnej izolacji gumowej. Wiertarki elektryczne przenośne były już niejednokrotnie przyczyną porażenia przy wierceniu otworów w wielkich masach metalu, mających dobre połączenie z ziemią (kotły i mosty żelazne) skutkiem styku jednego przewodu z korpusem wiertarki. W łazienkach nie powinno być żadnych kontaktów ściennych ani wyłączników, gdyż stojąc we wannie metalowej albo dotykając rury wodociągowej lub gazowej możemy przy włączaniu światła

ulec porażeniu. Wogóle biorąc do ręki jakąś lampę elektryczną, lub inny przedmiot urządzenia elektrycznego, nie powinniśmy nigdy dotykać metalowych urządzeń względnie stawać na wilgotnej podłodze. Szczególnie niebezpieczne są pod tym względem piwnice, pralnie i inne ubikacje wilgotne lub przesycone parami kwasów.

Wypadki trzeciej kategorji omówimy najlepiej na kilku przykładach. Droga stykowa znajduje się nieraz w miejscu takiem, w którem możnaby się tego najmniej spodziewać. Plama z wapna znajdująca się na szkle żarówki i sięgająca oprawki, a powstała przy malowaniu pokoju była już niejednokrotnie przyczyną śmierci przy dotknięciu świecącej żarówki mokrą ręką lub ścierką. Czasem można ulec porażeniu dotykając dwu różnych metalowych przedmiotów, nie mających połączenia z przewodami elektrycznemi. Powodem tego jest uszkodzona izolacja elektr. przewodu dotykającego jednego przedmiotu, który wtedy jest pod napięciem. Niebezpieczne są rurociągi wodne i gazowe ułożone równolegle do przewodów elektrycznych. Do tej kategorji zaliczyć można wyładowanie elektryczności atmosferycznej w postaci pioruna. Nie należy więc słuchać radja podczas burzy, lecz antenę, o ile jest zewnętrzna, uziemić, co powinniśmy uczynić zawsze, udając się wieczorem na spoczynek. Tak samo nie wolno telefonować podczas burzy. Nieprzestrzeganie tych zakazów było już niejednokrotnie przyczyną śmierci człowieka. W wypadku zaskoczenia nas przez burzę z piorunami w otwartych przestrzeniach nie należy chować się pod drzewami, budynkami i innemi wznoszącemi się i wystającemi przedmiotami, lecz położyć się na ziemi, co jest wprawdzie mniej wygodne lecz zato bezpieczniejsze. Wspomnieć jeszcze należy o niebezpieczeństwie porażenia przy zarzucaniu na przewody napowietrzne wysokiego lub niskiego napięcia latawców i drutów, względnie przy dotykaniu zerwanych przewodów.

U człowieka porażonego prądem występuje skurcz ręki uniemożliwiający oderwanie się od przewodu pod napięciem względnie wypuszczenie z ręki przedmiotu, który spowodował porażenie. Dlatego porażony rzadko samorzutnie uwalnia się od działania prądu. Mimo, że silny organizm może znieść bez szkody dość długo przepływ prądu, to jednak po pewnym czasie, wynoszącym nawet kilka minut, wyczerpuje się i traci swą odporność, w następstwie czego objawia się szkodliwe działanie prądu: a więc występuje utrata przytomności, oddechanie z trudnością lub zupełny brak oddechu, zanik czynności serca przez powstanie drgań mięśnia sercowego, całe ciało sztywnieje, krew wchłania kwas węglowy, system nerwowy zostaje podrażniony, naczynia krwionośne zostają sparaliżowane, skutkiem czego następuje przekrwienie i zalanie tkanek, czerwone ciałka krwi zanikają, natomiast ilość białych ciałek krwi wzrasta nadmiernie. Często występującem uszkodzeniem skóry są t. zw. „znamiona porażenia“ prądem. Nie są to oparzenia, które powstają przy dużem natężeniu prądu. „Znamię porażenia“ odznacza się pewną charakterystyczną zmianą skóry, jest bezbolesne, brak mu zaczerwienienia występującego przy oparzeniu, włosy na skórze w takiem miejscu pozostają nienaruszone. Wielkość takiego znamienia jest różna. Przy prądach silnych, szczególnie przy wytwarzaniu łuków elektrycznych, zachodzą czasem znaczne uszkodzenia tkanek, sięgające do kości, tworzą często otwarte rany, które goją się powoli, czasem rozszerzają się, powo-

dują zanik mięśni oraz obumarcie poszczególnych członków, jak palców lub całych rąk w sposób bezbolesny, pozostawiając zagojoną bliznę. Tkanki naczyń krwionośnych stają się czasowo bardzo kruche. W wypadku krwawienia nie należy ich przewiązywać, gdyż pękają obok i trudno nowy krwotok zatamować. Nie należy przerażać się zbytnio krwotokami występującemi w takich wypadkach.

Porażeni opowiadają o uczuciach występujących podczas porażenia i po jego ustąpieniu. Jedni doznają przyjemnego i orzeźwiającego uczucia, drudzy nieprzyjemnego uczucia i odczuwają kwaśny smak w ustach, sztywność mięśni i ścięgien, bóle w członkach, w sercu, szum w głowie, ucisk w oczach, brak oddechu, bóle w piersiach, uczucie zbliżającej się śmierci. Niektórzy zachowują zimną krew i myślą nad sposobem wydobycia się z opresji. Po uwolnieniu z niebezpieczeństwa odczuwają zmęczenie i wyczerpanie, potrzebę snu, bóle głowy i są wrażliwi na zimno. Po pewnym przeciągu czasu objawy te ustępują i następuje stan normalny.

Według opinji dr. Jellinka, opartej na badaniu wielu wypadków, prąd elektryczny nawet najsilniejszy nie zabija organizmu ludzkiego natychmiast i ostatecznie. Jeżeli w czas przerwano działanie prądu, to śmierć jest pozorna i zawsze można ożywić człowieka przez zastosowanie sztucznego oddechania. Zabieg ten musi trwać nawet parę godzin. W naszej nauce o wypadkach elektrycznych zakorzeniły się dwa błędy. Lekceważymy napięcie niskie, wychodząc z założenia, że nie jest ono niebezpieczne, oraz w wypadkach porażenia wysokiem napięciem opuszczamy ręce i nie ratujemy nieszczęśliwego, wychodząc z założenia, że porażenie wysokiem napięciem musi być zawsze śmiertelne. Jeżeli ofiarę pozostawimy przez szereg godzin bez ratunku, czekając na przybycie komisji, nic dziwnego, że porażenie kończy się śmiercią. Drugi błąd popełnia lekarz, który wezwany na miejsce wypadku ogranicza się do obejrzenia ofiary i skonstatowania śmierci, zamiast ująć w swe ręce całą akcję ratowniczą. Drgania mięśnia sercowego nie muszą być oznaką śmierci. Nie zawsze ratujący są tak energiczni, jak w jednej z elektrowni szkockich, którzy, gdy lekarz stwierdził śmierć, zabrali się do przerwanej próby odratowania i uzyskali pełny wynik. Wszak i topielec często po godzinach ratowania powraca do życia. To samo może być z porażonym. Jak ratować porażonego? — Należy bezwłocznie wyłączyć go z pod działania prądu elektrycznego, przerywając prąd przez otwarcie wyłącznika lub rozerwanie przewodu przyrządem z izolowaną rękojeścią. Należy przytem uważać, ażeby nikt nie dotknął porażonego bez zachowania należytej ostrożności i nie powiększył przez to liczby ofiar. W szczególnych wypadkach można dokonać zwarcia przewodów. Jeżeli nie można wyłączyć przewodu, ratujący winien odizolować się od ziemi, stając na suchej desce bez gwoździ, na krześle, na grubej suchej szmacie, lub wkładając suche i całe kalosze gumowe, zaś na ręce włożyć grube i suche wełniane rękawice względnie owinąć dłonie w suche szmaty, części własnego ubrania. Następnie unosząc porażonego, należy podsunąć pod niego suchą deskę bez gwoździ i okuć, koc, ścierki. Ważne jest, ażeby to wszystko było rzeczywiście suche. Jeżeli porażony kurczowo trzyma się przewodu, należy pokolei odginać jego palce, owijając każdy po wyprostowaniu szmatkami, aby ponownie nie mógł dotknąć przewodu. Przy napięciu wyso-

kiem należy wymienione środki ostrożności podwoić oraz starać się przed dotknięciem porażonego uwolnić z pod napięcia. W żadnym wypadku nie wolno porażonego zlewać wodą. Jeżeli porażony jest nieprzytomny, oddycha nieregularnie, słabo lub nie oddycha wcale, należy natychmiast rozpocząć ratowanie przez zastosowanie sztucznego oddychania. Nieprzytomnemu nie wolno wlewać do ust żadnych płynów. Bezwzględnie należy potępić zakorzeniony i szkodliwy przesąd zakopywania porażonego w ziemi. Jeżeli ratujących jest dwóch, bezwarunkowo natychmiast posłać po lekarza. Pozostali muszą bez przerwy wykonywać sztuczny oddech w sposób następujący: rażonego położyć nawznak, poziomo, w miejscu widnem, dobrze przewietrzanem, pod plecy podłożyć koc, kołdrę lub inne rzeczy z odzienia lub pościeli, przyczem głowa powinna leżeć niżej, twarzą wprost do góry, ale nie zwisać. Ubranie rozpiąć, górną część ciała obnażyć, udostępnić dopływ świeżego powietrza; jamę ustną otworzyć, rozwierając zaciśnięte szczęki łyżeczką. Język wyciągnąć zapomocą czystej chusteczki i trzymać go lub przywiązać, aby nie zapadał w głąb gardła. Następnie ratujący klęka z tyłu u głowy rażonego, ujmuje w swe dłonie jego łokcie, podnosi je do góry i odwodzi jednocześnie w bok tak, jak gdyby rażony sam ręce swe energicznie odrzucił ponad głową i wykonywał wdech. Po doprowadzeniu ramion rażonego do pozycji poziomej, zatrzymuje się ręce w tem położeniu przez 2—3 sekundy, poczem łokcie odprowadza się na bok piersi i przyciska 2—3 sekundy do klatki piersiowej, co powoduje wydech. Oba powyższe ruchy wykonuje się rytmicznie, naśladując oddech normalny (12—15 razy na minutę wdech i wydech). Oddychanie sztuczne należy stosować aż do chwili, gdy rażony sam zacznie oddychać. Jeżeli to nastąpi, należy sztuczne oddychanie przerwać. W przeciwnym razie nie przerywać sztucznego oddychania, aż do chwili wystąpienia objawów niewątpliwej śmierci t. j. t. zw. plam pośmiertnych, przypominających sińce od podskórnych wylewów krwi. Bywały wypadki przywrócenia do życia po trzech i więcej godzinach. Dopiero gdy porażony odzyska przytomność, daje mu się coś ciepłego do picia i pozostawia w pozycji leżącej lub półleżącej okrywając cieplej, lecz lekko. Chcąc uniknąć niebezpieczeństwa porażeń w mieszkaniu, należy przestrzegać następujących rad:

1. Nie należy bez potrzeby dotykać urządzeń elektrycznych.

2. Nie wolno bawić się lub majstrować przy urządzeniach elektrycznych, ani ciągnąć za sznury wtyczek.

3. Niebezpieczne jest wtykanie palców lub drucików, gwoździ do kontaktów ściennych.

4. Niebezpieczne jest dotykanie lamp, wyłączników, kontaktów lub innych przyrządów elektrycznych, lub przewodów mokremi rękami lub gdy się stoi boso, na wilgotnej podłodze.

5. Niebezpieczne jest dotykanie kurka wodociągowego lub gazowego, kaloryfera, gdy drugą ręką dotyka się lampy, przyrzadu elektrycz. albo uszkodzonego wyłącznika lub kontaktu.

6. Niebezpieczne jest dotykanie lampy lub przyrządu elektrycznego, gdy się trzyma w ręku lub na głowie słuchawkę telefoniczną lub radjową.

7. Niebezpieczeństwo śmierci grozi każdemu, kto znajduje się w wannie i dotknie lampy lub jakiegoś przyrządu elektrycznego.

Dziesięciolecie Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomji.

Polskie Towarzystwo Przyjaciół Astronomji, którego Zarząd Główny znajduje się w Warszawie, obchodziło niedawno dziesięciolecie swego istnienia. Powstało ono w roku 1921 w listopadzie, jednocząc narazie na terenie Warszawy ludzi pełnych szlachetnego zapału, rozmiłowanych w tej najstarszej wiedzy ścisłej.

W historji astronomji ma Polska swoją piękną kartę, zapisaną przez wielkiego naszego rodaka Mikołaja Kopernika, którego wydała na chwałę Ojczyzny i pożytek ludzkości Mocarstwowa Polska Jagiellonów.

Jednem z głównych zadań Towarzystwa Przyjaciół Astronomji, powstałego w rok po zwycięstwie naszem nad bolszewikami, było, by w nowej Mocarstwowej Polsce, budzacej się do wspaniałego życia po długim śnie niewoli, rozwinęła się znowu ta nauka, która niegdyś opromieniła nasz naród blaskiem sławy naukowej i pozwoliła nam zająć należne miejsce wśród cywilizowanych społeczeństw Europy Zachodniej.

Działalność Oddziału Lwowskiego Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomji kieruje się obecnie w stronę kształcącej się młodzieży, bo w niej widzi możliwości przyszłego rozwoju astronomji w Polsce. Wierzymy mocno, że z szeregów tej młodzieży wyjdą ludzie rozkochani w tej królowej nauk, przyszli ofiarni badacze tajemnic wszechświata. Ogromne pola badań czekają na nich, niech wśród odkrywców nowych światów na bliskich planetach i odległych słońcach nie braknie imion polskich. Oddział Lwowski Pol. Tow. Przyj. Astr. wzywa całe nauczycielstwo i młodzież do udziału w tej szlachetnej pracy nad rozwojem astronomji w Polsce, wzywa do zakładania kół młodzieży jako ośrodków przygotowujących młodych miłośników nieba do przyszłych prac naukowych. Wszelkie poczynania w tym kierunku poprze nasze Towarzystwo wszystkiemi możliwemi środkami i informacjami, po które zgłaszać się można pod adresem: Sekretarjat Oddziału Lwowskiego Pol. Tow. Przyj. Astr. Lwów, ul. Długosza 8.

Dla informacji zainteresowanych podaję spis popularnych kilku dzieł z dziedziny astronomji w języku polskim, niemieckim i francuskim:

A. Gadomski-Rybka: Kosmografja. Arct. Warszawa 1931.
M. Ernst: Planety i warunki życia na nich. Wende. Warszawa 1913.
M. Ernst: Energja Słońca. Altenberg. Lwów.
M. Ernst: Komety i koniec świata.
M. Ernst: Astronomja Popularna. Bibl. Macierzy Polskiej 1911.
Dr. Burdecki: Budowa Wszechświata. Książnica-Atlas 1929.
Dr. Burdecki: Podróże międzyplanetarne. Książnica-Atlas 1928.
Jeans: Wszechświat dookoła nas. Mathesis Polska 1931.
Jeans: Eos czyli granice astronomji. Bibl. groszowa.
Chant: Cuda Wszechświata. Trzaska Ewert Michalski 1932.
Newcomb: Astronomja dla wszystkich. Warsz. Centnerszwer 1912.
M. Ernst: Ruchoma mapa nieba.
B. Le Ciel: Librairie Larousse. 1923. (Wydanie luksusowe a tanie).
Doublet: L'astronomie de l'amateur. Paris. Balliere 1930.
C. Lundmark: Das Leben auf anderen Welten. Leipzig. Brockhaus 1930.
Henseling: Das neuentdeckte Himmel. Berlin. Atlantis Verlag 1930. Dzieło to zawiera wspaniały materjał ilustracyjny do epidiaskopów, obrazuje cały zakres astronomji współczesnej.

Marjan Wojtowicz.

Pokazy nieba dla młodzieży szkolnej.

Pokazy nieba dla młodzieży szkolnej, zorganizowane przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego we Lwowie przy współudziale Oddziału Lwowskiego Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomji, odbywają się regularnie od grudnia 1931 co soboty między godziną 6 a 8 wieczorem.

Do dnia 5-go marca w pokazach tych wzięły udział lwowskie seminarja nauczycielskie męskie i żeńskie oraz szkoły średnie. W razie niepogody urządza się zamiast pokazu nieba, demonstracje przyrządów, będących w użyciu w Instytucie astronomicznym, z objaśnieniem celów i sposobów ich użycia. Po takiej demonstracji następuje zwykle krótka pogadanka o najnowszych zdobyczach naukowych na polu astronomji. Obecnie, czyli od marca pogadanki te połączone będą z wyświetlaniem przeźroczy, oczywiście w te wieczory, w które niedopisze pogoda.

W miesiącu kwietniu pokazy będą się zaczynały o godz. 7-ej, zaś w maju o 8-ej wieczorem. Kolejność zwiedzania obserwatorjum przez poszczególne szkoły wyznacza Redakcja Dz. Urz. Kur. O. S. Lw.

Wychowanie fizyczne.

Kurs wychowania fizycznego we Lwowie.

W terminie od 9 listopada 1931 r. do 19 grudnia 1931 r. odbył się we Lwowie kurs wychowania fizycznego dla kwalifikowanego nauczycielstwa szkół powszechnych.

Program kursu obejmował:

1. zabawy i gry dla oddz. IV—VII szk. pow.; 2. pląsy i tańce ludowe; 3. metodykę prowadzenia gier i tańców; 4. wskazówki lekarskie dla ćwiczeń dziatwy w zimie; 5. zaprawę suchego narciarstwa; 6. teorję: narciarstwo, sprzęt i smary.

Kurs ten miał duże znaczenie w zakresie wychowania fizycznego młodzieży szkół powszechnych, wprowadzając nowe gry, zabawy, pląsy, ze specjalnem uwzględnieniem tańców ludowych, których sposób prowadzenia dotąd nie był ujednostajniony.

Po raz pierwszy w dziale szkolnictwa powszechnego zwrócono uwagę na sporty zimowe, doceniając ich zdrowotność z punktu widzenia fachowego i lekarskiego.

Kurs narciarski dla nauczycielek szkół powsz. w Rozłuczu.

Kurs rozpoczął się normalnemi zajęciami w dn. 1 lutego i trwał do 14 lutego włącznie.

Lekcje prowadzone planowo i metodycznie nie przeciążały materjałem i pozwoliły opanować ćwiczenia. Uczestniczki w liczbie 23 podzielono na dwie grupy: dla początkujących i dla zaawansowanych.

Program zajęć obejmował: gimnastykę codzienną na nartach, ćwiczenia w terenie, ćwiczenia zjazdowe w pozycjach: zjazdowej, półkucznej, kucznej, podchodzenia, opory, ponadto dla grupy zaawansowanej naukę pługów, łuków i krystjanji.

Wykłady teoretyczne o budowie nart, konserwacji, smarach, sposobie odpowiedniego ubierania i odżywiania się, zajęły szereg godzin popołudniowych.

Odbyto również wycieczki do Sianek, Użoka i Turki.

Wiele pań uzyskało zaświadczenia odbytego biegu narciarskiego dla P. O. S.

Pomieszczenia i organizacja kursu nie pozostawiały nic do życzenia.

Kurs został zorganizowany przez D. O. K. X. pod kierownictwem kpt. Chrupka.

Dr. Eugenjusz Piasecki. **Zarys Teorji Wychowania Fizycznego.**

2 tomy, str. 390, rycin 30.

Dr. Eugenjusz Piasecki, autor znakomitej książki „Dzieje Wychowania Fizycznego“ wydał nowe dzieło p. t. „Teorja Wychowania Fizycznego“ w 2 tomach, które stanie się cennym podręcznikiem dla lekarzy szkolnych oraz nauczycieli ćwiczeń cielesnych. Dzieło wskazuje jasno drogę, jaką należy kroczyć w dziedzinie wychowania fizycznego.

Będzie odno również bardzo pomocnem przy współdziałaniu lekarza szkolnego i nauczyciela ćwiczeń cielesnych.

W części I ogólnej na wstępie autor wyjaśnia cele wychowania fizycznego, które nie mogą być wyłącznie fizyczne, ale należy je pojąć szerzej jako moralne, intelektualne, utylitarne i estetyczne.

Jest on stanowczym przeciwnikiem stosowania jednakowej metody dla chłopców i dziewcząt, dając szereg dowodów zupełnej odrębności fizycznej i psychicznej obu płci, wskutek czego stosowanie jednakowych metod wychowania fizycznego w obu wypadkach jest nietylko niepożądane ale i szkodliwe.

Następnie omawia poszczególne okresy rozwoju fizycznego i psychicznego wieku dzieciecego oraz ćwiczenia stosowane w tych okresach.

Omawiając stosunek wychowania fizycznego do narodowości, rzuca myśl utworzenia narodowego wychowania fizycznego na podstawie tradycji narodowej lub naukowej twórczości rodzimej.

W części II szczegółowej autor dzieli ćwiczenia cielesne na fizjologiczne i genetyczne. Podział fizjologiczny zawiera ćwiczenia układu ruchowego, nerwowego i czynności wegetatywnych.

Do układu ruchowego zalicza autor ćwiczenia kształtujące, pracę ręczną i ciężką atletykę, do ćwiczeń układu nerwowego ćwiczenia rzędowe, ćwiczenia w reagowaniu, ćwiczenia równoważne i ćwiczenia zwinności.

Do ćwiczeń czynności wegetatywnych zalicza chód i bieg, skok, podpór, wspinanie, cios, rzut i chwyt, oraz jazdę konną, kolarstwo, pływanie, wioślarstwo, narciarstwo i łyżwiarstwo.

W skład podziału genetycznego wchodzą ćwiczenia rozrywkowe (zabawy, gry ruchowe, tańce), ćwiczenia użytkowe, sport (altetyka lekka,

wycieczki, obozy, walki) praca ręczna i ćwiczenia rozumowane (gimnastyka).

Autor rozpatruje poszczególne typy ćwiczeń ze stanowiska fizjologicznego, zwracając uwagę na wartości zdrowotno-wychowawcze, psychiczno-wychowawcze i zastowanie życiowe.

Harcerstwo uważa za nową metodę wychowawczą, która zawiera różne działy z tej dziedziny, nazywając je słusznie syntezą wychowania fizycznego i moralnego.

Dzieło niniejsze ze względu na swoje walory i jako jedyne w swoim rodzaju, winno być dokładnie przestudjowane przez każdego kierownika wychowania fizycznego.

A. Schwartz (Zaleszczyki).

Krajoznawstwo i turystyka.

Muzeum Kolejowe w Warszawie.

Nr. O. 426/32. Dnia 13 grudnia 1931 r. poświęcono i oddano do użytku publicznego Muzeum Polskich Kolei Państwowych, mieszczące się w Warszawie przy ul. Nowy Zjazd Nr. 1.

Lokal Muzeum zajmuje powierzchnię około 900 m^2 podzieloną na 19 sal odpowiednio do 19 działów, na jakie zostały podzielone zbiory, a mianowicie: historyczny, zniszczenia wojenne i odbudowa, laboratorja mechaniczne, prace uczniów warsztatowych, tabor i trakcja, warsztaty, materjały i zasoby, ruch, przewozy na kolejach normalno i wąskotorowych, finanse i personel, sanatorja i psychotechnika, teletechnika i zabezpieczenie ruchu pociągów oraz turystyka kolejowa.

Ogółem zbiory Muzeum zawierają 450 modeli, gablot i t. p. oraz przeszło 200 tablic, map, wykresów i fotografij.

Muzeum otwarte jest w niedziele, święta, wtorki i czwartki od godz. 10 do 14-tej.

Wstęp 40 groszy od dorosłych i 20 groszy od dzieci do lat 15 i uczącej się młodzieży, oraz wojskowych (szeregowych). Wycieczki szkolne pod przewodnictwem wychowawców w grupach nie mniej 10 osób po 10 groszy od osoby.

Kuratorjum podaje powyższe do wiadomości z uwagi na to, że zbiory Muzeum Kolejowego mogą obudzić zainteresowanie wśród młodzieży szkolnej, zwłaszcza kształcącej się w zakładach naukowych technicznych wszelkiego typu.

O większych wycieczkach szkolnych należy wcześniej uprzedzać kustosza Muzeum pod powyższym adresem, w godzinach od 10—14 (tel. 290-77).

Wycieczka po morzu Bałtyckiem.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 10 marca 1932 r. Nr. O. 392/32.

Polskie Transatlantyckie Towarzystwo Okrętowe — Linja Gdynia-Ameryka w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu przewiduje organizację wycieczki młodzieży szkolnej po morzu Bałtyckiem okrętem

„Kościuszko" po zgłoszeniu się minimalnej ilości uczestników 550 osób ze wszystkich szkół Rzeczypospolitej.

Młodzież może wyjechać tylko pod opieką nauczycieli.

Trasa: wyjazd z portu w Gdyni dnia 23 lipca o godzinie 16, przyjazd do portu w Helsingfors dnia 25 lipca o godzinie 3, odjazd do Stockholmu 25 lipca o godzinie 20, przybycie do Stockholmu dnia 26 lipca o godzinie 15, odjazd do Visby dnia 27 lipca o godzinie 23, przybycie do Visby dnia 28 lipca o godzinie 10, odjazd do Gdyni dnia 28 lipca o godzinie 20, przybycie do Gdyni dnia 29 lipca o godzinie 13.

Koszt wycieczki okrętem wraz z utrzymaniem wynosi 180 złotych. Do tej kwoty należy doliczyć koszt przejazdu koleją do Gdyni (Uczestnicy wycieczki otrzymują 50% zniżkę na polskich linjach kolejowych w drodze powrotnej z Gdyni), a nadto koszty ewentualnych wycieczek lądowych w Helsingforsie, Stockholmie i Visby.

Sprawę zbiorowego paszportu i wiz do Finlandji i Szwecji załatwia organizacja wycieczki.

Zgłoszenia wraz z nadesłaniem przynajmniej połowy ceny przejazdu i wypełnioną deklarację podług załączonego formularza oraz z 2-ma fotografjami dla każdego uczestnika należy przesłać do Polskiego Transatlantyckiego Towarzystwa Okrętowego Sp. Akc. Linja Gdynia-Ameryka Oddział w Warszawie, Marszałkowska 116, najpóźniej do 20 kwietnia b. r.

Za Kuratora O. S.: *R. Kostlich.* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

Wycieczka Nr. ..... Rej. Nr. ..... Cab. .....

Nr. dowodu osob.	Imię i nazwisko	Zawód	Data urodzenia	Miejsce urodzenia	Miejsce zamieszkania i dokładny adres

......................................, dnia .... 193...... ....

(podpis)

Do formularza tego winny być dołączone 2 fotografje wymiaru $3\frac{1}{2} \times 4$ cm, podpisane własnoręcznie na przedniej stronie.

Oświata pozaszkolna.

Praca kulturalno-oświatowa Garnizonu lwowskiego.

Praca oświatowa, prowadzona w Polsce w wojsku, ma niezwykle doniosłe znaczenie. Rekruci, przybywający do przeznaczonych oddziałów, są w wysokim procencie analfabetami lub półanalfabetami, w szczególności jeśli chodzi o rekrutów pochodzących z kresów północno-wschodnich. Ponadto okres służby wojskowej jest okresem, w którym prócz dania żołnie-

rzowi fachowych wiadomości z zakresu wiedzy wojskowej, kładzie się nacisk na wychowanie z niego świadomego swych zadań i obowiązków obywatela Rzeczypospolitej.

Władze wojskowe, rozumiejąc ważność spełnianej misji w stosunku do obywatela-rekruta, wkładają wiele wysiłku w organizowanie szkół dla żołnierzy analfabetów i półanalfabetów, prowadzenie świetlic żołnierskich, organizowanie pogadanek wychowawczych, przeznaczając na to okres od października do kwietnia. Znaczenie tej pracy jest tem większe, że żołnierz po 18-to miesięcznej służbie wojskowej wraca do środowiska, z którego wyszedł, szerzenie zatem oświaty i wiedzy obywatelskiej wśród żołnierzy, to szerzenie oświaty i kształtowanie młodych, wchodzących w życie społeczne obywateli.

Pracę, prowadzoną w tym kierunku przez Garnizon lwowski, ilustruje jasno i przejrzyście grafikon, sporządzony przez Referat Oświatowy Garnizonu lwowskiego. Praca oświatowa, tamże prowadzona, jest podzieloną na działy: żołnierskie szkoły początkowe, kursy specjalne, bibljoteki i czytelnictwo, placówki oświatowo-kulturalne, pomoce i sprzęty naukowe i oświatowe.

Jeśli chodzi o szkoły żołnierskie początkowe, to Garnizon lwowski liczy 44 kompletów nauczania, z tego 32 I-go stopnia, 10 II-go stopnia, 2 III-go stopnia. W roku sprawozdawczym korzystało z nauki 1.352 szeregowych, w tem na I stopniu — 967, na II stopniu — 291, na III stopniu — 94 szeregowych; łączna liczba godzin lekcyjnych wynosiła 5.257. Pogadanek wychowawczych wygłoszono 1.073, pogadanek z przeźroczami 100. Prócz tego prowadzone są dla podoficerów 4 szkoły o 10 kompletach nauki 9-miesięcznej w zakresie 7-klasowej szkoły powszechnej. Naukę na tych kursach ukończyło 142 podoficerów zawodowych. Dla szeregowców w więzieniu śledczem urządzono 4-miesięczny kurs slöjdu i 4-miesieczny kurs śpiewu.

Bibljotek żołnierskich istnieje w Garnizonie lwowskim 32 o 40.871 tomach; w ciągu roku korzystało z nich 2.670 szeregowych, wypożyczeń było 52.788.

Świetlic żonierskich istnieje 34, w 6-ciu świetlicach pracę prowadzi P. B. K., inne prowadzone są we własnym zakresie przez Referat Oświatowy Garnizonu lwowskiego. Radjoodbiorniki posiada 9 świetlic; brak funduszów uniemożliwia wprowadzenie tychże do pozostałych 25.

Specjalny Wojskowy Klub Szachistów organizuje rozgrywki i turnieje szachowe. Ogółem zorganizowano 28 rozgrywek i 3 turnieje szachowe.

Teatrów żołnierskich istnieje 8; urządzono 37 przedstawień. Zespół osobowy tych teatrów wynosi 181 szeregowych i podoficerów.

Chórów żołnierskich liczy Garnizon lwowski 4 o łącznym zespole 235 osób.

Teatrów świetlnych 3, latarń projekcyjnych 10. Ponadto świetlice są zaopatrzone w gry towarzyskie, czasopisma i dzienniki.

To krótkie zestawienie cyfrowe wykazuje, że praca oświatowa w Garnizonie lwowskim jest celowo prowadzona przy pomocy Towarzystwa P. B. K., oraz nauczycielstwa szkół powszechnych, zrzeszonego w Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Należy uznać, że tego rodzaju praca jest poważnym dorobkiem w dziedzinie oświaty dorosłych.

Kursy świetlicowe.

W dniach od 20—30 stycznia b. r. odbył się z inicjatywy Powiatowej Komisji Oświaty Pozaszkolnej przy współudziale Oddziału O. P. Kuratorjum O. S. Lw. kurs dla przodowników świetlicowych powiatu rawskoruskiego.

W kursie wzięło udział 68 uczestników z 23 miejscowości powiatu. Kurs był koedukacyjny. Praca na kursie prowadzona była metodą dyskusyjną. Po każdem zagadnieniu, naświetlonem przez prelegenta, wywiązywała się ożywiona dyskusja. Kierownikiem kursu był p. Wojciech Jarocki, kierownik szkoły w Korczowie, wykładowcami prócz p. Jarockiego byli również p. Czesław Kozietulski, instr. rolny inż. Pirożyński, pow. komendant P. W. i W. F. Naglicki i ref. Oddz. O. P. w Kuratorjum p. Wieroński.

Na zakończenie kursu, które odbyło się dnia 30 stycznia, odegrali uczestnicy widowisko świetlicowe „Hanusine Wesele", odśpiewali szereg pieśni, tudzież odczytali gazetkę świetlicową, opracowaną przez uczestników kursu. Obecnie absolwenci kursu przystąpili już do czynnej pracy na terenie świetlic w powiecie.

Analogiczne kursy świetlicowe odbyły się również w czasie od 15—30 stycznia b. r. w Tarnopolu, a w czasie od 3—12 lutego w Trembowli.

W ten sposób na terenie każdego z tych powiatów wchodzą do pracy w świetlicach i domach ludowych przeszkolone odpowiednio kadry pracowników.

Przegląd sztuk do grania.

Pod tym tytułem ukazał się w marcu b. r. 1-szy numer miesięcznika informacyjnego dla teatrów amatorskich, ludowych, robotniczych, szkolnych i żołnierskich. Prenumerata roczna wynosi 3 zł. Adres redakcji ul. Mokotowska 41. m. 3. Warszawa.

Ukazanie się tego rodzaju wydawnictwa należy powitać z prawdziwem zadowoleniem, gdyż odpowiedni dobór sztuk do grania pod względem walorów artystycznych i kulturalnych ma niezwykle ważne znaczenie, jeśli się uwzględni, że przeżycia sceniczne wywierają głębokie niejednokrotnie wrażenie na widzach.

W artykule wstępnym zaznacza redakcja, że zamiarem jej ma być spełnianie funkcji doradczej przy doborze sztuk dla teatrów amatorskich.

Należy jednak zaznaczyć, iż dokonane wyszczególnienie celniejszych utworów scenicznych nie zwalnia od samodzielnego krytycznego wyboru, odpowiednio do miejscowych warunków i potrzeb.

Polska Niepodległa.

Poczucie konieczności wychowania obywatela pełnowartościowego, przygotowanego do współpracy w tworzeniu silnych zrębów Rzeczypospolitej Polskiej, poczuwającego się do pełnej współodpowiedzialności za Jej rozwój, przenika dziś coraz szersze warstwy społeczeństwa.

Współtwórcą i budowniczym Państwa Polskiego jest żołnierz, stojący na straży jego granic, policjant czuwający nad bezpieczeństwem życia i mienia obywateli, urzędnik wpleciony w skomplikowany mechanizm machiny państwowej, rzemieślnik choćby najdrobniejszy, rolnik rzucający ziarno w orną ziemię, kupiec, artysta, uczony, czy maluczki, uczeń odrabiający pilnie swe lekcje, słowem każdy poszczególny obywatel na swym posterunku jest odpowiedzialny za przyszłość Państwa.

Polska niepodległa — sen, za zrealizowanie którego krwią i życiem płaciły pokolenia, stał się nam dziś jawą.

Radosny dźwięk tego słowa bije z tytułowej karty miesięcznika „Polska Niepodległa".

Nr. 4 z lutego b. r. zawiera szereg artykułów, poświęconych tej właśnie współczesności polskiej, temu wysiłkowi, wkładanemu dla stworzenia pogodnego dziś i jasnego jutra.

Warto zapoznać się bliżej z tem czasopismem, poświęconem — jak czytamy na pierwszej stronicy — kulturze, historji, sprawom społecznym i pracy państwowo-twórczej.

Młoda Wieś.

Nr. 3—4 z lutego b. r. zawiera oprócz szeregu ciekawych artykułów jedną wieść, która w dzisiejszych czasach może ucieszyć, a mianowicie: komunikat o połączeniu się Związku Młodzieży Ludowej z Małopolskim Związkiem Młodzieży.

Organem obu połączonych organizacyj będzie „Młoda Wieś" ze specjalnym dodatkiem dla Małopolski pod nazwą „Młoda Polska".

Teatr Ludowy.

Miesięcznik poświęcony sprawom organizacyjnym teatrów ludowych, jest czasopismem niezbędnem dla każdego oświatowca, zawierającem cały szereg cennych wskazówek w tej dziedzinie pracy.

Teatrzyk kukiełkowy.

Prawie już rok istnieje w szkole powsz. im. Konarskiego we Lwowie teatrzyk kukiełkowy.

Powstał nagle, pod natchnieniem chwili.

Aż do czasu pierwszego przedstawienia zachowywałam w tajemnicy wszystko — i budowę scenki i przygotowanie kukiełek, a także konieczne próby odbywałam u siebie w domu.

W szkole wiedziano, że będzie przedstawienie, lecz nikt nie przypuszczał, jaka niespodzianka się za tem kryje. Dzień przed przedstawieniem ustawiono scenkę na scenie w sali gimnastycznej, jeszcze ostatnia próba, skontrolowanie, czy kurtynka dobrze funkcjonuje i oczekiwanie jutra.

Pierwsze zdziwienie u mnie w klasie. „Dlaczego nie przebieracie się skoro zaraz przedstawienie" — interpelują uczennice swe koleżanki. Lecz te uśmiechają się tylko, milczą, związane tajemnicą, choć napewno im to trudno przychodzi.

Sala napełniona: wrzawa, setki pytań, na scenie jakoś inaczej jak zwykle. Dzwonek. Kurtyna się podnosi..... okrzyki zdziwienia.

Scena przedstawia polankę w lesie. Wchodzi „Łąka, której nikt nie kosi" (personifekacja) i Kasia z gąskami i krasnoludki, których wszędzie pełno. Scena za sceną przesuwa się przed oczyma zachwyconych dzieci, a oklaskom niema końca.

Nowość i niespodzianka zrobiła swoje.

Sala się opróżnia, a ja i moje artystki siedzimy za scenką. Wprawdzie oklaski dodały nam ducha, lecz pochodziły od dzieci. Co usłyszymy od starszych? Czy praca nasza a także i koszta zdały się na co? Jak przyjęło grono nauczycielskie tę imprezę?

Dzieci patrzą na mnie, oczekują — widzę to jasno — albo pochwały albo krytyki, lecz ja niepewna milczę.

W dziwnym nastroju zjawiamy się wreszcie przed areopagiem i westchnienie ulgi ulatuje z piersi. Wszystkim się podobało!

I ładne, i wesołe i oryginalne i doskonale odegrane.

A więc udało się. Najtrudniejszy początek, potem następowało już jedno przedstawienie za drugiem.

Imprezę, urządzoną na „Dzień książki", ujęłam nieco odmiennie, połączyłam bowiem kukiełki z akcją przed scenką. Dzieci opowiadały, odgrywały i śpiewały na dużej scenie, zaś w głębi na małej scence pojawiały się odpowiednie do treści kukiełkowe ilustracje.

Np. fragment: „Gdy pisać nie umiano". Na scence sala w starem zamczysku na kominku ogień płonie, kasztelanka jasnowłosa, otoczona rojem prząśniczek. Furczą wrzeciona, obracają się kołowrotki. Na twarzach zaduma. Dziad lirnik na boku klęczy. I na tle obrazu kukiełkowego: „brzęczą struny, nić furkocze, płynie czas i płyną pieśni, snuje, snuje lirnik-dziaduś dawnych dziejów opowieści".

Albo drugi fragment: „Stare pergaminy". Cela klasztorna o gotyckich oknach, zakonnik pogrążony w pracy, wokoło zwoje pergaminu. Promień słońca zalewa ponurą celę, całuje stopy Chrystusa na krzyżu, migoce w pysznym rubinie skórzanej oprawy.....

Słychać dzwony na „Ave", kornie chyli się mnich, pogrąża w modlitwie. Chór śpiewa nastrojową pieśń „Bogu rodzica".

Przygotowania do przedstawień kukiełkowych nie zajmują wiele czasu, role nie wymagają odpowiednich ruchów, odpada mimika, często role odczytuje się nawet. Laleczki sporządzają dzieci same, dekoracje malują na papierach. Odpadają drogie kostiumy.

Artystki, występujące w teatrzyku, grają w ukryciu, niejednokrotnie koleżanki nawet nie wiedzą, jaką rolę, która wygłasza; cały wysiłek idzie w kierunku dobrego oddania całości.

Własne ambicje ustępują.

Jakżeby przydał się taki teatrzyk na wsi w szkole. Figurki wystrugane z drzewa, pomalowane zwykłemi farbami, oto zajęcie na roboty ręczne. Ileż to talentów odkryje się przytem.

Repertuar? Wierszyki z czytanek, inscenizowane powiastki, ilustrowane fujarką lub wiejskiemi skrzypkami. Okolicznościowe łatwe piosenki

o motywach ludowych, śpiewane chórem na tle obrazów kukiełkowych. Rzeczy łatwe a miłe zajmą młodzież napewne, a i starszym dadzą przyjemne chwile.

Pomysłów moc i pole wielkie dla fantazji.

Eugenja Patrynowa.

Pszczelnictwo, ogrodnictwo i jedwabnictwo.

Propaganda pszczelnictwa przez szkołę.

Od dawien dawna był miód znany i używany powszechnie jako cenny środek leczniczy i odżywczy. Zaufanie we własności lecznicze miodu utrzymało się do dziś dnia, szczególnie wśród ludu, który stosuje go w rozlicznych wypadkach. Niemniej jednak zasługuje on na specjalne wyróżnienie jako cenny środek odżywczy i dietetyczny. Nabiera to szczególniejszego znaczenia tem bardziej, że przeprowadzone w ostatnich czasach badania wykazały w miodzie bogatą zawartość witamin, tak potrzebnych do kształtowania się młodych organizmów. Miód służy poza tem do wyrobu miodów pitnych, ciast oraz jako przyprawa do różnych potraw, zasługuje więc zewszechmiar na to, aby go powszechnie stosowano.

Jednakże, mimo tej wielkiej użyteczności miodu, konsumcja jego wśród najszerszych mas ludności, nawet mimo stosowania przez organizacje pszczelarskie propagandy spożycia (na wzór propagandy cukrowej) jest stosunkowo bardzo małą. Powodem tego jest dość wysoka cena, jaką płacić trzeba za miód pszczelny, a szczególnie za wysokowartościowe miody kuracyjne. Głównymi zatem spożywcami miodu są sfery zamożniejsze, oraz ci, którzy hodują pszczoły, sami sobie miód na domowe potrzeby produkują.

Celem niniejszego artykułu jest zwrócić właśnie uwagę i zainteresowanie na podniesienie tej tak bardzo ważnej gałęzi gospodarstwa rolnego, jaką jest hodowla pszczół. Chodzi tu szczególnie o wieś, gdzie znajduje się całe mnóstwo sprzyjających możliwości do zajmowania się pszczelnictwem, które niejednemu rolnikowi-hodowcy, przy minimalnych wkładach kapitału i pracy, przyniosłoby pewien dochód, względnie pozwoliłoby mu na lepsze odżywianie swej rodziny, a szczególnie dzieci. Tymczasem ta ważna gałąź, będąca uzupełnieniem gospodarki rolnej, stoi odłogiem. Litość bierze patrzeć na tę wynędzniałą, źle i niedostatecznie odżywianą dziatwę, gdy tymczasem w przyrodzie marnują się bezpowrotnie olbrzymie zasoby cennego nekatru, któryby pożyteczne owady na miód przerobiły.

Jednakże tylko nieliczne, rzutkie i przedsiębiorcze jednostki, dopatrujące się w hodowli pszczół korzyści, zajmują się bartnictwem, ogół zaś zapatruje się na te sprawy biernie, względnie mimo szczerych chęci nie wie, jak się do pszczelnictwa zabrać.

I tu właśnie leży przed nauczycielstwem bardzo wdzięczne pole do pracy. Któż inny, jeśli nie nauczyciel, mający bezpośredni kontakt z szerokiemi rzeszami ludności, potrafi więcej na tem polu zdziałać, jak inaczej, jeśli nie za pośrednictwem nauczycielstwa można najbardziej celowo przeprowadzić propagandę hodowli pszczół?

Zdziałać tu może bardzo wiele każdy nauczyciel-pszczelarz przez bezpośrednie oddziaływanie na ogół pszczelarzy w swoim terenie i propagowanie postępowych metod hodowli pszczół, niemniej zaś ogół nauczycielstwa przyczynić się może również w znacznej mierze pośrednio przez propagowanie sadzenia drzew i roślin miododajnych.

Ażeby jednak propaganda powyższa była celową, należy ją umiejętnie i właściwie przeprowadzić. Skutecznie zaś przeprowadzić możnaby ją przez: 1) organizowanie pszczelarzy na odnośnym terenie; 2) pogadanki teoretyczno-praktyczne z dziedziny pszczelnictwa; 3) czytelnictwo fachowe; 4) urabianie młodzieży w kierunku zagadnień pszczelarskich; 5) sadzenie drzew i roślin miododajnych; 6) propagowanie użyteczności i spożycia miodu.

ad 1) Pożądanem byłoby, aby wszelka powyższa praca ujęta została w ramy organizacji. Może to być sekcja pszczelarstwa przy kółku rolniczem, czy też innej podobnej organizacji miejscowej.

ad 2) Na zebraniach sekcji organizować można pogadanki fachowe z zakresu postępowej hodowli pszczół, budowy uli, walki z chorobami pszczół. Można tu również wprzęgnąć do pracy radjo przez udostępnienie zainteresowanym wysłuchania ciekawszych audycyj radjowych, tyczących się pszczelnictwa. Po każdorazowej audycji radjowej, czy też odczytaniu jakiegoś artykułu z pisma pszczelniczego, wskazanem byłoby przeprowadzenie dyskusji na odnośny temat i wyprowadzenie wniosku co do zastosowania danej metody w swoim terenie. Ten dział pracy jest bodajże najtrudniejszy do przeprowadzenia. To też nie należy zbyt pochopnie brać się do jego realizowania. Prowadzić go mogą zatem jedynie nauczyciele - pszczelarze, posiadający własną pasiekę, prowadzący ją w myśl nowoczesnych metod gospodarki pasiecznej i mający za sobą dłuższą praktykę i doświadczenie. Niechaj każda pogadanka pszczelnicza będzie oparta na praktycznem zademonstrowaniu w pasiece bądź to własnej, czy też któregoś z członków w sekcji. Niechaj taki nauczyciel - pszczelarz będzie naprawdę autorytetem, niech zna doskonale wszelkie zagadnienia z dziedziny hodowli pszczół, niech zna również dokładnie swoją okolicę pod względem miododajności, aby następnie regulować mógł nasycenie pasiekami w swoim terenie. Są bowiem takie okolice, gdzie nasycenie pasiekami przy równoczesnym braku pożytku jest tak wielkie, że tam nie propagandę rozmnożenia pasiek szerzyćby wypadało, ale ich ograniczenie.

ad 3) Wskazanem byłoby, aby zawiązana sekcja nabywała w miarę możności książki i broszury z dziedziny pszczelnictwa oraz prenumerowała jakieś pismo pszczelnicze.

ad 4—5) Cała powyższa praca, czekająca nauczyciela, a idąca w kierunku racjonalnego zorganizowania i prowadzenia pszczelnictwa, uwzględnia jednakże tylko niejako obecny stan istnienia. Jeśli zaś chodzi o szerszą propagandę pszczelnictwa, to przedewszystkiem pracę tę wypadałoby zacząć od podstaw, od wychowania w tym kierunku młodzieży i dziatwy szkolnej.

Podawanie i szerzenie wiadomości o wielce pożytecznych pszczołach i wzbudzanie zainteresowania niemi, powinno być wprowadzone możliwie w jak największej liczbie szkół. Młodzież zakładów szkolnych powinna stanąć w przyszłości na czele oświaty pszczelniczej, z tej młodzieży wytworzyć się powinien typ prawdziwego pszczelarza. W każdej szkole roz-

budzać należy chęć do spożywania miodu, wyjaśniając pożytek dla zdrowia, wzbudzać zamiłowanie i współczucie dla tych niezwykłych pracownic, nauczyć szanować kwiaty i rośliny miododajne, uczyć sadzić i pielęgnować rośliny miododajne — oto najpierwsze zadania nauczyciela.

Wiele możliwości w tym kierunku nadarza się z okazji urządzania corocznie „Święta sadzenia drzew". Sadzenie drzew miododajnych da w przyszłości nietylko cenny materjał drzewny, ale także wiele cennego nektaru, na którym będzie można oprzeć racjonalną i na szerszą skalę pomyślaną rozbudowę naszych pasiek.

ad 6) Niemniej jednak należy również prowadzić celową propagandę użytkowości i spożycia miodu. Niechaj w żadnej bibljotece nie braknie dziełek, czy też broszurek o użytkowności miodu i jego wartości odżywczej. Niech przez książkę wnika w najszersze masy zamiłowanie do tych pożytecznych owadów, co niewątpliwie przyczyni się również do celowej propagandy hodowli pszczół.

Wzbudzajmy zatem zamiłowanie do hodowli pszczół, szerzmy rzetelną wiedzę pszczelniczą, stwarzajmy nowe źródła nektaru i pomnażajmy w ten sposób dorobek zasług nauczycielstwa na polu pszczelnictwa.

W związku z powyższym artykułem okazuje się bardzo pomocnym w propagandzie pszczelnictwa demonstracyjny ul pokazowy, oszklony, wynaleziony i opatentowany przez p. G. Marszalko. Ul ten nadaje się szczególnie do demonstrowania życia i pracy pszczół bez narażenia na ukłucia żądłem, tendencją bowiem konstruktora było uprzystępnienie i ułatwienie nauki pszczelniczej, co przy ulach zwyczajnych nastręcza wiele trudności, naraża widzów na użądlenia i utrudnia w wielkim stopniu spokojne prowadzenie pokazu, a często nawet odstrasza nowicjuszy od zajmowania się pszczelnictwem. Ulami temi zainteresowało się M. W. R. i O. P. i zamierza je wprowadzić w szkołach rolniczych, seminarjach nauczycielskich i w większych szkołach powszechnych.

Ilustracja i obszerniejszy opis tego ula ukazał się w zeszycie 12 Bartnika Postępowego z r. 1931. Pismo to, wychodzące we Lwowie ul. Kopernika l. 20, jest niedrogie i omawia wiele interesujących zagadnień z postępowej metody hodowli pszczół.

Alfred Orlicz. Zabratówka.

Przydział cukru do podkarmiania pszczół.

Od dłuższego czasu czyniły organizacje pszczelnicze usilne zabiegi u kompetentnych czynników o uzyskanie dla pszczelarzy przydziału cukru bezakcyzowego dla podkarmiania pszczół. Ostatecznie, dzięki usilnym zabiegom Małop. Związku Pszczelniczego, sprawa ta została pozytywnie załatwiona.

W numere drugim Bartnika Postępowego z r. 1932 ukazał się komunikat tegoż Związku, omawiający warunki, na jakich cukier ten otrzymać mogą pszczelarze. Z komunikatu tego okazuje się, że jest to cukier skażony

5% domieszką piasku i 3% trocin, celem uniemożliwienia użycia jego na potrzeby domowe, a tylko do podkarmiania pszczół, która to domieszka nie przynosi im żadnej szkody. Na każdy pień uzyskać można przydział 2 kg cukru. Najmniejszą jednak ilością, jaką można pobrać, jest 100 kg worek, w cenie 40 zł, do czego dolicza się dodatkowo kwotę 16 zł na koszta denaturowania cukru i inne dodatkowe opłaty.

Mogą zatem poszczególni pszczelarze z poszczególnych miejscowości, reflektujący na przydział powyższego cukru, wnosić zbiorowe konsygnacje z podaniem: 1) imienia i nazwiska właściciela pasieki, 2) miejsca zamieszkania, 3) ilości posiadanych pni. Powyższe konsygnacje, potwierdzone przez urzędy gminne i oddziały pszczelnicze, względnie organizacje rolnicze, wysyłać należy do Małopolskiego Związku Pszczelniczego we Lwowie ul. Kopernika 20, który zajmie się akcją rozdawnictwa cukru. Do podań należy dołączyć 50 gr na opłatę korespondencyj, całą należytość na zamówioną ilość cukru, oraz ewentualnie należytość na wkładki członkowskie, o ile nie zostały wpłacone.

Książki i czasopisma.

Serejski Marjan Henryk. **Historja Starożytna.**

Zeszyt II, Rzym z 115 ryc. i 4 mapkami. Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa 1932.

Zadaniem autora było zobrazowanie historji życia Rzymu jako ogniska kultury, którego promienie rozeszły się na cały świat. Podręcznik jest tak ciekawie ujęty, że może go czytać każdy, kto się interesuje dziejami Rzymu, a szczególnie młodzież znajdzie tu dobrą szkołę obywatelskiego myślenia. Liczne, piękne ryciny, zaopatrzone w obszerne objaśnienia, ożywiają wykład. Wartość dydaktyczną podręcznika podnoszą wstępy poprzedzające rozdziały i zawierające syntezę treści. Wcięte podtytuliki, złożone grubym drukiem, ułatwiają szybkie odnalezienie potrzebnych ustępów.

Autor kładzie szczególny nacisk na znaczenie powszechno-dziejowe Rzymu. To też najwcześniejszą jego historję, będącą jeszcze przedmiotem sporów uczonych, przedstawia w ogólnych tylko zarysach. Natomiast poczynając od okresu wielkich podbojów, książka analizuje szczegółowo rozmaite działy życia politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego.

Hetman Jan Tarnowski.

Redakcja Dzien. Urz. zwraca uwagę na broszurę dra Wł. Bogatyńskiego, prof. V. Państw. Gimn. im. Jana Kochanowskiego w Krakowie, p. t. „Hetman Jan Tarnowski". Broszura ta, wydana z okazji czterechsetletniej rocznicy bitwy pod Obertynem, omawia w zwięzłym i jasnym zarysie młodość wielkiego hetmana, jego zwycięstwa nad Wołochami i Moskwą, stosunek do Turcji, zasady sztuki wojennej zawarte w dziele p. t.: „Consilium rationis bellicae" a w końcu polityczną rolę i kulturalną działalność. Nadaje się ona na uzupełniającą lekturę uczniów wyższych klas szkół średnich

i winna się znaleźć zarówno w bibljotekach nauczycielskich jak i uczniowskich. Cena 50 gr. za egz. Do nabycia w Księgarni Gebethnera i Wolffa w Krakowie oraz w innych księgarniach.

Wychowanie i Nauczanie.

S. A. Książnica-Atlas wydała pod powyższym tytułem w opracowaniu dr. J. Piątka i dr. W. Sośnickiego przewodnik do wydawnictw pedagogicznych i dydaktycznych.

„Wychowanie i Nauczanie“ jest pierwszą tego rodzaju publikacją w Polsce. Główną jej wartość stanowi schematyczne zestawienie wszystkich zagadnień, zawartych w naszych wydawnictwach pedagogicznych, metodycznych i dydaktycznych. Zestawienie to nietylko ułatwi nauczycielstwu szkół wszystkich typów pracę w praktycznem zastosowaniu różnych problemów pedagogicznych i dydaktycznych na terenie szkolnym, lecz także stanowić będzie walną pomoc przy wszelkich dyskusjach i konferencjach, umożliwiając każdemu nauczycielowi szybkie a gruntowne opracowanie referatów. Poza tem książka ta może być dla nauczycieli, nieobeznanych jeszcze z pracą teoretyczną, prawdziwem vademecum w powodzi najrozmaitszych zagadnień, łączących się z pracą szkolną.

Zeszyt do wykresów meteorologicznych.

Nr. I. 38071/31. Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości nauczycielstwa, że Drukarnia Państwowa w Łodzi, ze względu na ujednostajnienie prowadzenia wykresów w szkołach, wydała zeszyt do wykresów temperatury, ciśnień atmosferycznych, opadów atmosferycznych i t. p. objętości 24 kart, w cenie 40 gr. za egzemplarz. Opracował Zygmunt Denkowski. Adres Drukarnia Państwowa, Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 85. Telef. 100-29.

Haft, Koronka, Strój.

Z powodu trudności materjalnych, połączonych z wydawaniem kwartalnika „Haft, Koronka Strój“ Stowarzyszenie „Służba Obywatelska“ przystępuje do likwidacji tego wydawnictwa.

Pismo to, ze względu na wysoką wartość artystyczną i dydaktyczną oraz wytworną szatę zewnętrzną, wyprzedziło znacznie nietylko polskie ale i zagraniczne wydawnictwa z tego zakresu. Pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 2 grudnia 1929 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1930 r., Nr. 1, poz. 11), zostało ono polecone do użytku szkół wszelkiego typu. Ogółem ukazało się 5 numerów kwartalnika „Haft, Koronka, Strój“, a ponieważ treść ich, niezależnie od sezonowych zmian mody, posiada dotąd pełną wartość, przeto mogą one spełnić rolę pożytecznej pomocy naukowej dla nauczycieli i młodzieży w dziale haftu, koronek, tkactwa ręcznego, kilimkarstwa, zdobnictwa bieliźniarskiego i krawieckiego i t. d.

Komplet złożony z 5 numerów, przedstawiający wartość zł. 17.50, można obecnie nabyć w cenie 5 zł. Poszczególne tablice ze wzorami haftów, koronek, i t. p. offsetowe, czarno-białe podwójne w cenie 15 gr, oraz bibułkowe duże (4 rodzaje) w cenie 5 gr. od sztuki.

Zamówienia (zbiorowe) należy kierować do Administracji kwartalnika „Haft, Koronka„ Strój“ — Warszawa, ul. Ks. Skorupki Nr. 8, m. 8, (tel. 882-87), która uskutecznia wysyłkę po otrzymaniu wpłaty za pośrednictwem P. K. O. Nr. 20.500, przyczem nie dolicza kosztów porta przy zamówieniu wynoszącem minimum 10 zł.

Higjena szkolna.

Stanisław Kopczyński. Higjena szkolna. Podręcznik dla kierowników szkół, nauczycieli i lekarzy szkolnych. Wyd. II. zmienione i rozszerzone. Z licznemi fotografjami, rysunkami i tablicami w tekście. Zt. I. Wyd. M. Arct. Warszawa. 1932. Cena zł 5.

Praca niniejsza, mająca objąć trzynaście zeszytów, została przez Ministerstwo W. R. i O. P. polecona do bibljotek szkolnych a nagrodzona przez Towarzystwo Lekarskie. Na zeszyt pierwszy składają się dwa artykuły: dra Kopczyńskiego p. t. „Cele i zadania higjeny szkolnej. Historja higjeny szkolnej w Polsce“ oraz inż. Fr. Eychhorna: „Higjena budynku i urządzeń szkolnych“.

W pierwszym artykule czytelnik znajdzie dane, dotyczące rozwoju higjeny w szkołach dawnej Polski, stan tej sprawy w trzech zaborach i zarządzenia obecnie obowiązujące w Polsce. Jednocześnie przeprowadzone jest porównanie pomiędzy polskiemi a cudzoziemskiemi instytucjami i urządzeniami. W drugim artykule autor, specjalista inżynier architekt, omawa sposoby racjonalnego i higjenicznego urządzenia, podaje praktyczne wskazówki dotyczące wentylacji, izolacji cieplnej i dźwiękowej, ochrony od wilgoci oraz systemy należytego oświetlenia.

Polska.

Tom XIII. Encyklopedji Powsz. „Gutenberga“.

Jest to praca zbiorowa, pióra 31 autorów, wśród których znajdują się nazwiska znane w naukowej literaturze polskiej (Brückner, Bystroń, Smoleński, Mościcki, Kopera, Udziela, Reiss i inne). Przedmowę do dzieła, bogatą w głębokie spostrzeżenia i pełną materjału do rozważań w sprawach funkcyj i znaczenia odrodzonej Polski w świecie, napisał prof. dr. R. Dyboski. Wynika z niej jasno cel, jaki przyświecał autorom przy pisaniu dzieła. Ma ono być „przyczynkiem do usiłowań nad wykształceniem państwowem i wychowaniem obywatelskiem jak najszerszych warstw ludności w naszem odrodzonem Państwie, przyczynkiem zalecającym się przez swą treściwość, rzeczowość, dokładność i przystępność podanych wiadomości“.

Pod względem treści dzieli się omawiane dzieło na 4 części: Pierwsza obejmuje geografię, stosunki ludnościowe, prawne, gospodarcze, komunikacyjne, zdrowotne, oświatowe, wojskowe i wychowania fizycznego Polski dzisiejszej. Druga omawia dzieje państwa i narodu, trzecia dotyczy spraw polskiej kultury duchowej. O Polakach poza granicami państwa mówi część czwarta i ostatnia.

Artykuły, pisane przez wybitnych fachowców, wnikają w najdrobniejsze szczegóły sprawy. Kończą się umiejętnie dobranym spisem literatury, która pozwoli czytelnikowi na szersze ogarnięcie zagadnień. Tom XIII. nie

wyczerpuje w całości spraw Polski. I tak np. sprawy bibljotek, czasopism, księgarstwa omawiają artykuły rozrzucone w tomach II, III i VIII. Inne drobniejsze sprawy mają być, jak zapewniają wydawcy, gęsto rozsiane po wszystkich tomach Encyklopedji, a w szczególności w tomie XIV.

Bardzo obszernie zostały ujęte w tomie XIII. dzieje Polski i jej literatura. Dla każdej z tych spraw poświęcono po 54 stron druku.

W dziale „Literatura“, poprzedzonym artykułami o kulturze i języku polskim, bardzo obszernie potraktowano literaturę współczesną. Przejrzyście, z zastosowaniem racjonalnego podziału na okresy, przedstawiono dzieje Polski.

Geografji, stosunkom ludnościowym i gospodarczym Polski poświęcono 32 str. druku.

Artykuł „Antropologja“ jest krótki, ma swoje uzupełnienie w tomie I. Encyklopedji.

Do artykułów bardzo pożytecznych zaliczyć należy również artykuły o stosunkach zdrowotnych, o wojskowości i wychowaniu fizycznem. To samo należy powiedzieć o rozprawach, dotyczących muzyki polskiej, teatru, sztuki i strojów.

Do tomu XIII. Encyklopedji dołączono 2 mapki, 5 tablic barwnych i 37 tablic czarnych. Całość obejmuje 334 stron druku.

Zewnętrznie przedstawia się dzieło estetycznie: ma trwałą oprawę płócienną, papier dobry, druk drobny, lecz jasny.

Przy studjum nad Polską może oddać tom XIII. Encyklopedji Powszechnej „Gutenberga“ znaczne usługi.

E. Kotowicz — Zaleszczyki.

Ks. biskup dr. Władysław Bandurski.

Staraniem T-wa Przyjaciół Korpusu Kadetów Nr. 1. we Lwowie została wydaną broszurka dra Stanisława Rachwała pod tytułem: „Ks. biskup dr. Władysław Bandurski — wzór kapłana — Polaka“ Lwów 1932. Rzecz opracowana i wydana starannie, daje obraz działalności ks. biskupa na polu narodowem za czasów niewoli, przedstawia jego starania o utrzymanie wiary w lepszą przyszłość, o podniesienie polskości, a wyrabianie silnych, prawych charakterów i niezłomnych bojowników. Autor opiera się na słowach ks. biskupa, cytując przemówienia wygłaszane w Krakowie i we Lwowie w czasie uroczystości lub zebrań narodowych. Jako podstawa służy autorowi zbiór przemów p. t. „Ducha nie gaście“.

Praca dra Rachwała powinna znaleźć się w rękach młodzieży ze względu na swą wartość faktyczną, zwłaszcza, że cena broszurki jest bardzo przystępna (50 gr.), umożliwia więc szerokim warstwom jej nabycie. Zamówienia przyjmuje księgarnia Połonieckiego we Lwowie lub sekretarjat T-wa Przyjaciół Korpusu Kadetów Nr. 1. we Lwowie (Lwów Korpus Kadetów).

Oświata i wychowanie.

Zeszyt 10. Warszawa 1931. Nakł. Min. W. R. i O. P.

Zeszyt ten przynosi pracę dra Taubenschlaga p. t. „O zmianę organizacji programu metody nauczania szkoły średniej ogólnokształcącej".

Po przedstawieniu krytycznem ustroju dzisiejszej szkoły średniej i rozpatrzeniu problemu globalizmu jako problemu jedności i całości pracy szkolnej (zeszyt 9. „Ośw. i wych"), przechodzi autor do przedstawienia prób urzeczywistnienia globalizmu w pedagogice. Wychodząc z założenia, że podstawową i życiotwórczą jest synteza, wtórna zaś analiza, dochodzi do wniosku, że ujęcie globalne jest nieodzowne na każdym stopniu nauczania.

Większe możliwości ujęcia syntetycznego istnieją w szkolnictwie powszechnem niższego typu i tu rozpatruje autor trzy systemy, a mianowicie: 1) belgijski Decroly'ego, 2) niemiecki jako nauczanie syntetyczne t. zw. Gesamtunterricht i 3) amerykański, jako nauczanie metodą projektów.

O wiele trudniejsze natomiast jest urzeczywistnienie globalizmu w szkole średniej i powszechnej wyższego stopnia. Próby podjęte na tem polu nie doprowadziły do pożądanych rezultatów. Próby globalne pełne, organiczne jak np. Lebenskunde czy Lebensschule mają często charakter sztuczny, wymuszony (zwłaszcza w klasach wyższych), to samo odnosi się do „zakończenia całokształtowego kursu szkolnego", które polega na końcowem skupieniu wiadomości nabytych przez szereg lat pracy szkolnej.

Zkolei rozpatruje autor koncepcje globalizmu niepełnego t. j. mechanicznego, a mianowicie: koncentrację jako próbęześrodkowania różnych działów nauczania koło jednego przedmiotu naukowego n. p. języka łacińskiego, religji i t. d. i korelację jako próbę uzależnienia od siebie różnych przedmiotów nauczania przez podkreślenie wielorakich ich związków i przenikających się wskutek tego np. idealia, realia i t. p. Oba sposoby prowadzą jednak tylko do załagodzenia ujemnych stron wieloprzedmiotowości.

Do prób mających na celu uproszczenie programu nauki szkolnej należy obok przegrupowania przedmiotów nauczania w myśl teorji podstawy wychowawczej także interpretacja, redukcja i integracja.

Interpretacja jest to próba znalezienia dla programu szkoły średniej ogólnokształcącej niejako wspólnego jądra, którem według Nawroczyńskiego np. jest grupa przedmiotów składających się razem na naukę o kulturze narodowej w związku z kulturą ogólnoludzką, gdyż wprowadzenie we współczesną kulturę narodową i ogólną ludzką jest myślą przewodnią wykształcenia gimnazjalnego. Redukcja to próba wydatnego zmniejszenia ilości przedmiotów nauczania w poszczególnych okresach nauczania (półrocze historji i języka polskiego, fizyki i jęz. polsk. i t. d.). Integracja wreszcie to próba scalenia niektórych przedmiotów nauczania w jeden dział naukowy np. w przyrodoznawstwie synteza geologji, mineralogji, chemji i t. d.

Wszystkie te próby wiodą do pewnego uproszczenia programu pracy szkolnej, załagodzenia ujemnych stron wieloprzedmiotowości, jednak nie

rozwiązują kwestji w zupełności i nie usuwają złego. Autor zapowiada próbę indywidualną rozwiązania poruszonych zagadnień w pracy pt. „Reforma szkoły średniej ogólnokształcącej“ w następnym zeszycie „Oświata i Wychowanie“. Pierwsza część pracy posiada charakter informacyjno - krytyczny, a ze względu na aktualność i ważność poruszonego zagadnienia budzi zrozumiałe zainteresowanie, zwłaszcza zapowiedziana część pozytywna, która ukazała się już w 1-szym zesz. „Oświaty i Wychowania“ na rok 1932.

N. Nekraszowa w artykule pt. „Organizacja pracy indywidualnej i zbiorowej w szkole Lyncha w Londynie“ przedstawia w ogólnym zarysie organizację tej szkoły, zbudowanej na zasadach planu daltońskiego, jednak odbiegającej od niego znacznie w szczegółach. Widzimy tu dążenie do rozwoju osobowości dziecka przez pracę opartą na indywidualnej metodzie.

Tej samej autorki: „Podstawy pracy w szkole P. M. Andersen“ i Janiny Obarskiej: „Próby pracy idywidualnej i system wychowawczy w Medburn girls school w Londynie“.

W dziale kroniki zainteresowanie budzi komunikat, że VI kongres Międzynarodowej Ligi Nowego Wychowania odbędzie się w Nicei w dn. od 29-go lipca do 12-go sierpnia 1932 r. Ogólnym tematem będzie: związek wychowania z rozwojem społecznym.

Janina Melchertówna (Przemyśl).

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 7 zł, które można wpłacać całkowicie lub w 2—4 ratach częściowych w ciągu roku do Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21. Nr. konta P. K. O. 141.751. Telefon zarządu 28-47. Dział zamówień 80-20.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.
Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3.